

Izvešće o radu pravobraniteljice za djecu 2025. SAŽETAK

Zagreb, ožujak 2026.

SADRŽAJ

POKRATE	4
1. UVOD	5
2. PRAĆENJE POJEDINAČNIH POVREDA PRAVA DJECE	7
2.1. Osobna prava	9
2.1.1. Statusna prava	9
2.1.2. Pravo na privatnost.....	10
2.1.3. Pravo na život uz roditelje i roditeljsku skrb	10
2.1.3.1. Djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi	11
2.1.3.2. Uzdržavanje.....	12
2.1.4. Pravo na zaštitu od nasilja i zanemarivanja.....	12
2.2. Prava djece kao članova društvene zajednice	13
2.3. Obrazovna prava	14
2.4. Zdravstvena prava	14
2.5. Socijalna i ekonomska prava	15
2.6. Kulturna prava i pravo na slobodno vrijeme	18
2.7. Pravosudno-zaštitna prava	18
2.7.1. Zaštita djeteta žrtve i svjedoka	18
2.7.1.1. Zaštita od spolnog iskorištavanja i zloupotrebe	18
2.7.2. Zaštita prava djece u sukobu sa zakonom.....	18
2.8. Sigurnost, nesreće i ugrožavajuća okruženja.....	19
2.9. Diskriminacija	20
2.10. Ostala prava i nenadležnost	20
3. DJEČJE SUDJELOVANJE	21
4. IZDOJENA PODRUČJA ZAŠTITE PRAVA DJECE	21
4.1. Djeca pripadnici nacionalnih manjina	21
4.2. Djeca s problemima u ponašanju	22
4.3. Djeca čiji su roditelji u zatvoru	22
4.4. Djeca i mediji	23
4.5. Djeca u digitalnom okruženju	23
4.6. Umjetna inteligencija	24
4.7. Djeca koja se bave sportom.....	24
4.8. Djeca u pokretu	25
4.9. Prava djece koja žive u ruralnim područjima i na otocima.....	25
5. PREPORUKE PRAVOBRANITELJICE	25
6. NORMATIVNE AKTIVNOSTI	26
7. ISTRAŽIVAČKE AKTIVNOSTI	26
8. OBILASCI USTANOVA ZA DJECU I DRUGIH MJESTA	27
9. OSTALE AKTIVNOSTI U ZAŠTITI I PROMICANJU PRAVA DJECE	27
10. MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI	27
11. OSTALE AKTIVNOSTI PODRUČNIH UREDA I SREDIŠNJEG UREDA	28
12. USTROJ I FINANCIJSKO POSLOVANJE	28
13. ZAKLJUČAK	28

POKRATE

AORT	Agencija za osiguranje radničkih tražbina	MPUDT	Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije
COPE	<i>Children of Prisoners Europe</i>	MROSP	Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike
CPUZ	Centar za pružanje usluga u zajednici	MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
CZPS	Centar za posebno skrbništvo	MZOM	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih
CZSS	Centar za socijalnu skrb	ODO	Općinsko državno odvjetništvo
ENOC	<i>European Network of Ombudspersons for Children</i>	PU	Policajska uprava
ENYA	<i>European Network of Young Advisors of Ombudspersons for Children</i>	PUP	problemi u ponašanju
ESLJP	Europski sud za ljudska prava	RH	Republika Hrvatska
EK	Europska komisija	TUR	teškoće u razvoju
EU	Europska unija	UN	Ujedinjeni narodi
FINA	Financijska agencija	UNICEF	Fond Ujedinjenih naroda za djecu
FM16+	Forum mladih 16+	UZSP	Uprava za zatvorski sustav i probaciju
HND	Hrvatsko novinarsko društvo	VE	Vijeće Europe
HZJZ	Hrvatski zavod za javno zdravstvo	ZMN	zajamčena minimalna naknada
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	ZOOSŠ	<i>Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi</i>
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje	ZPOO	<i>Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju</i>
HZZO	Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	ZSD	<i>Zakon o suzbijanju diskriminacije</i>
JLP(R)S	jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	ZSM	<i>Zakon o sudovima za mladež</i>
JLS	jedinica lokalne samouprave	ZSS	<i>Zakon o socijalnoj skrbi</i>
MKDP	Mala kuća dječjih prava		
MMS	Mreža mladih savjetnika		

1. UVOD

Gradimo djeci dobre zajednice! Ovom porukom Hrvatskom saboru podnosim 23. Izvješće o radu pravobraniteljice za djecu, u skladu s odredbama Zakona o pravobranitelju za djecu. Ovo izvješće nije samo godišnji pregled rada pravobraniteljice za djecu kroz statističke pokazatelje o zaprimljenim prijavama, preporukama, inicijativama i drugim aktivnostima Ureda, već slika položaja djece u našem društvu i poruka svim dionicima - institucijama i organizacijama, civilnom društvu, pojedincima, roditeljima te djeci da dječja prava nisu skup normi, strateških okvira, planova i obveza nego životne okolnosti, vrijednosti i prilike s kojima i u kojima djeca odrastaju i sazrijevaju.

Izvješće sadrži cjeloviti prikaz našega rada u pojedinačnim povredama prava djece, aktivnostima koje smo provodili zajedno s djecom, praćenja i postupanja u izdvojenim područjima zaštite prava djece, potom naših preporuka i normativnih inicijativa, međunarodnih aktivnosti i obilazaka ustanova u kojima borave djeca te drugih aktivnosti u području zagovaranja i promoviranja dječjih prava.

Nadovezujući se na zaključke iz Izvješća za 2024. godinu, koja je ogolila krhkost sustava zaštite djece i nespremnost za nove društvene izazove, 2025. dodatno je potvrdila da se suočavamo s krizom koja zahtijeva brzu i efikasnu međuresornu suradnju ključnih dionika u zaštiti djece. Dok je prethodnu godinu obilježio šok uslijed tragičnih događaja u okruženju i porasta nasilja u školama, podaci za ovu godinu pokazuju da se taj negativni trend, nažalost, nastavlja i produbljuje.

I 2025. ponovno nas je osvijestila o potrebi jačanja preventivnih programa i mehanizama za prevenciju i sprječavanje nasilja među i nad mladima i preispitivanje međuresorne suradnje u ovom području. Pratili smo mnoge slučajeve međuvršnjačkog nasilja u školama, na javnim površinama i u virtualnom okruženju koji su pokazali duboke razmjere ovog problema. Podatak da u Republici Hrvatskoj dnevno bilježimo gotovo pet prijava nasilja među djecom i mladima izrazito zabrinjava i poziva na preokret u pristupima. Ti se pristupi trebaju temeljiti na ranoj procjeni rizika, prevenciji, integriranom pristupu u radu s djecom koja su žrtve i djecom koja su počinitelji, roditeljima i društvenom zajednicom, uz jačanje kapaciteta stručnjaka u svim područjima.

Tijekom 2025. zaprimili smo 2.805 novih prijava povrede prava djece što je za gotovo 16% prijava više nego 2024. Najviše prijava odnosilo se na obrazovanje (746), potom na područje obiteljskih odnosa (547) te područje nasilja nad djecom i zanemarivanja djece (537). Kao i prethodnih godina najmanji broj prijava odnosio se na povrede prava djece kao članova društvene zajednice (47), kulturna prava (41) te diskriminaciju (40).

Obišli smo 33 ustanove i održali susrete s 416 djece. Svaki taj susret bio je prilika da čujemo kako djeca vide svoj položaj u našem društvu i koje poruke žele poslati onima koji brinu i skrbe o njima.

Od 35 naših preporuka u 2025. godini, 10 preporuka je u cijelosti prihvaćeno (28,6%), a samo tri su realizirane. Pet naših preporuka je djelomično prihvaćeno (14,3%). Nisu prihvaćene tri preporuke (8,5%), pet ih je primljeno na znanje (14,3%) dok na čak 12 preporuka nismo dobili odgovor (34,3%). Zabrinjavajući je postotak prihvaćenosti naših preporuka i izostanak reakcija pojedinih sustava.

Ponosna sam što je naš Ured u srpnju 2025. bio domaćin Europske mreže mladih savjetnika pravobranitelja za djecu (ENYA). Okupljeni pod motom „*Neka mladi govore o pravu na fizičko zdravlje*“, mladi iz 12 europskih država, među njima i djeca i mladi iz Mreže mladih savjetnika i iz Foruma mladih 16+ pravobraniteljice za djecu, pokazali su nam da su ravnopravni sugovornici u kreiranju javnih politika, podsjetivši nas da rješenja moramo graditi zajedno s mladima. Doprinos naših mladih savjetnika, uz obilaske ustanova i izravne susrete s djecom, ostaju ključni orijentir u našem radu.

U središtu mog mandata, koji sam preuzela u studenom 2025., nalazi se borba protiv svih oblika nasilja, s posebnim naglaskom na pojačane rizike u digitalnom okruženju. Virtualni svijet postao je dominantan prostor odrastanja, ali i prostor u kojem se nasilje transformira i multiplicira. Svaki treći učenik u Hrvatskoj barem je jednom mjesečno izložen nasilju na internetu. Digitalno nasilje ne prestaje s krajem nastave; ono ulazi u dječje domove, narušava njihovu privatnost i duboko ranjava njihovo dostojanstvo, ostavljajući dugoročne posljedice na emocionalni razvoj.

Dužnost sam preuzela u okolnostima društvenih i globalnih previranja, rasta izazova povezanih s primjenom novih tehnologija temeljenih na umjetnoj inteligenciji, posebice u segmentu zaštite djece od svih oblika zlostavljanja

i iskorištavanja, nužnosti za pojačanom brigom o mentalnom zdravlju djece i mladih te potrebi za donošenjem snažnijih mjera u području prevencije siromaštva i socijalne isključenosti.

Rezultati rada Ureda pravobranitelja za djecu u 2025. bili su temelj za izradu prioriteta rada za 2026. godinu. Zahvaljujem svojem timu na otvorenosti, predanosti i fleksibilnosti koju su pokazali u protekloj godini. Naš rad i prioritete definira i oblikuje društvena stvarnost i okruženje koje kreiramo za djecu.

Moj mandat bit će posvećen izgradnji zajednica koje ne samo da prepoznaju potrebe djece, već ih aktivno slušaju i uključuju.

U zaštiti prava i interesa djece bit ćemo uspješni onoliko koliko uložimo u izgradnju dobrih zajednica za djecu; izgradnju zajednica u kojima svatko preuzima svoj dio odgovornosti – sustavi za programe i stručnu podršku koju daju djeci i roditeljima, roditelji za odgoj, podršku, prisutnost i bliskost, djeca za razumijevanje i prihvaćanje svojih postupaka te društvo za vrijednosti na kojima počiva i koje zagovara.

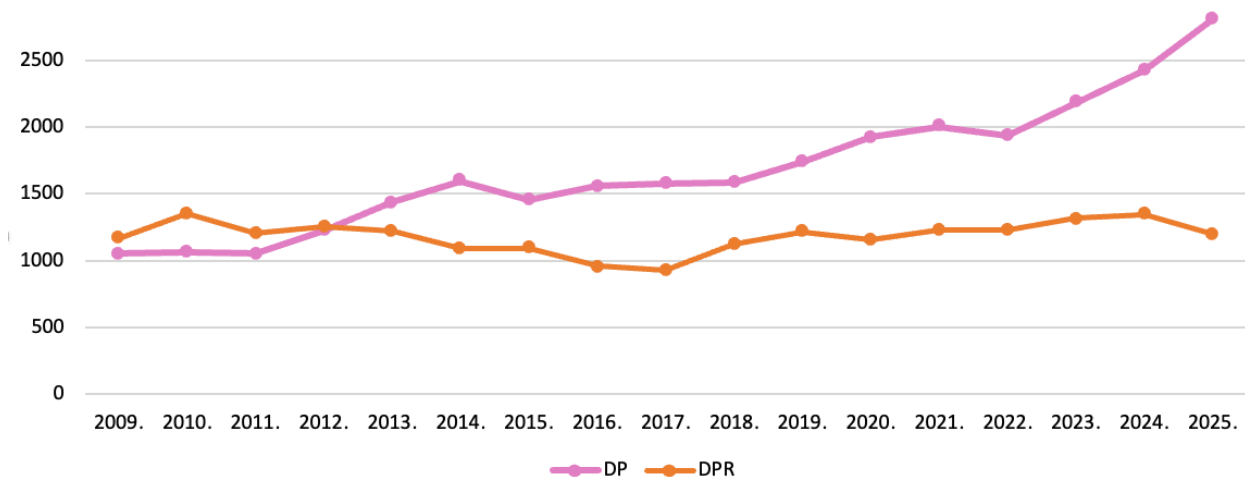
Zaštita prava djeteta **zahtijeva horizontalne, mjerljive i, nadasve, životne promjene.**

Pozivam Hrvatski sabor i sve dionike da ovo izješće ne promatraju samo kao zakonsku obvezu, već kao poziv na akciju, poziv na promjene. Odrasli su odgovorni za pravilan razvoj i zaštitu djece, a naš uspjeh mjerit će se isključivo prema tome jesmo li svakom djetetu omogućili da u sigurnom i podržavajućem okruženju ostvari svoj puni potencijal.

Pravobraniteljica za djecu

Tatjana Katkić Stanić

Tablica 1. Prijave pojedinačnih povreda prava djece (DP) i drugih predmeta u radu (DPR) 2009. – 2025.

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
DP	1050	1059	1054	1228	1436	1595	1456	1558	1573	1588	1741	1923	2004	1932	2183	2424	2805
DPR	1167	1350	1205	1253	1223	1090	1092	956	929	1125	1215	1158	1226	1230	1316	1344	1194

1

Tablica 2. Prijave pojedinačnih povreda prava djece 2009. – 2025.

Prijave pojedinačnih povreda prava djece	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
osobna prava ¹	625	687	636	735	701	742	702	711	726	690	737	772	825	826	943	1055	1252
prava djece kao članova društvene zajednice	13	11	6	11	11	12	12	29	29	38	32	28	40	31	62	90	47
obrazovna prava	187	153	159	161	262	273	239	296	310	318	391	492	478	421	524	593	746
zdravstvena prava	35	21	25	28	107	257	184	161	155	173	137	162	172	141	97	170	174
socijalna prava	48	29	43	42	55	60	42	39	41	45	46	62	48	52	53	50	70
ekonomska prava	55	72	79	93	90	77	77	87	89	68	74	72	77	82	80	64	74
kulturna prava	11	10	8	19	26	22	37	23	32	39	34	36	30	50	38	43	41
pravosudno-zaštitna prava	33	38	55	61	81	62	67	96	97	72	81	115	141	139	197	150	127
sigurnost i zaštita djece	12	12	15	13	25	26	36	51	31	81	130	116	121	121	137	143	176
diskriminacija	3	3	6	16	25	24	20	18	20	38	42	35	49	31	28	37	40
ostala prava	6	4	6	5	11	2	1	6	1	5	8	1	3	1	1	1	3
nenadležnost	22	19	16	26	42	38	39	41	42	21	29	32	20	37	23	28	55
UKUPNO	1050	1059	1054	1228	1436	1595	1456	1558	1573	1588	1741	1923	2004	1932	2183	2424	2805

2

2. PRAĆENJE POJEDINAČNIH POVREDA PRAVA DJECE

Tijekom 2025. zaprimili smo 2.805 novih obraćanja (prijava, pritužbi, upita i zahtjeva) koji se odnose na pojedinačne slučajeve, a postupali smo i u 2.623 pojedinačna predmeta koja smo u 2025. prenijeli iz prijašnjih godina. Uglavnom, radi se o slučajevima koji su zbog nekih svojih specifičnosti (složenosti slučaja, ponavljajućih obraćanja stranaka ili dugotrajnosti postupaka pred nadležnim tijelima) ukazivali na potrebu njihovog daljnjeg praćenja.

¹ Osobna prava obuhvaćaju statusna prava, pravo na privatnost, pravo na život uz roditelje i roditeljsku skrb, pravo na zaštitu od nasilja i zanemarivanja.

Tablica 3. Prijave pojedinačnih povreda prava djece u 2025.

POJEDINAČNA PRAVA	Broj predmeta u radu iz prethodnih godina	Broj zaprimljenih predmeta u 2025.	Broj djece	Grupa djece
osobna prava– ukupno	1131	1252	1733	103
prava djece kao članova društvene zajednice	56	47	17	34
obrazovna prava	698	746	599	203
zdravstvena prava	168	174	171	21
socijalna prava	50	70	84	4
ekonomska prava	102	74	84	22
kulturna prava	60	41	31	19
pravosudno-zaštitna prava	164	127	161	14
sigurnost i zaštita djece	168	176	164	51
diskriminacija	25	40	35	11
ostala prava	1	3	1	2
nenadležnost	0	55	0	0
UKUPNO	2623	2805	3080	484

Predmeti primljeni u 2025. odnose se na zaštitu prava 3.080 djece (1.533 dječaka, 1.105 djevojčica i 442 djece za koju spol nije naveden) te 484 grupa djece. Grupe djece raznolike su po dobnoj strukturi, veličini grupe te mogućoj ugroženosti i povredi prava, a najčešće se odnose na razredni odjel ili sve učenike obrazovne ustanove, grupe djece u vrtićima, sportskim klubovima, ustanovama socijalne skrbi i odgojnim ustanovama, a tu su i djeca - stanovnici naselja ili dijela naselja, korisnici određenih društvenih mreža i druge grupe djece, ovisno o problematici i mogućoj ugrozi njihovih prava.

U najvećem broju (1.647) obraćali su nam se roditelji (majke u 1.100, očevi u 410 slučajeva te oba roditelja zajedno u 137 slučajeva). Po brojnosti slijede prijave institucija (607), a pritom se najčešće radi o obrazovnim institucijama, školama i dječjim vrtićima koji traže savjet i preporuku za postupanje ili prijavljuju povrede prava djece zamjećujući zanemarivanje skrbi o djetetu ili sumnjajući na nasilno ponašanje u obitelji. Škole nam prijavljuju slučajeve seksualnog nasilja nad djetetom, na što ih obvezuje *Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja*, kao i slučajeve nasilja među djecom.

Djeca su nam se tijekom godine obratila u 23 slučaja, a razlozi za njihovo obraćanje su različiti. U području obrazovanja djeca su nam se prituživala na rad nastavnika te ukazivala na nezadovoljstvo pravilima odijevanja u školi, dok su se u području obiteljskih odnosa obraćala zbog dugotrajnosti postupka, neslaganja sa sudskom odlukom kojom je roditeljima izrečena mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta te su tražila pomoć radi povratka u biološku obitelj. Također, djeca su nam ukazivala na nezadovoljstvo ponašanjem djelatnika ustanova te negodovala zbog obveze participiranja u troškovima smještaja. Nadalje, obraćanja djece u 2025. odnose se na: traženje pomoći u rješavanju priznavanja (besplatne) zdravstvene zaštite za djecu stranog državljanstva, pritužbu na postupanje nadležnih tijela u prekršajnom postupku koji se vodio nakon prometnog prekršaja kojeg je počinilo dijete, tretman djece koja se u RH nalaze u izbjeglištvu te vezano uz zaštitu prava na igru.

Primili smo i niz obraćanja ostalih punoljetnih osoba, baka i djedova, rođaka i susjeda koji su se obraćali pritužbama

na povrede prava djece ili upitima o mogućnostima njihove zaštite. Primili smo i 79 anonimnih prijava, dok 71 slučaj pratimo na vlastitu inicijativu, najčešće temeljem napisa u medijima.

2.1. OSOBNA PRAVA

Od 1.252 prijave povreda osobnih prava djece najveći broj (547) odnosio se na šire područje obiteljskih odnosa (od toga 533 na pravo na život s roditeljima i roditeljsku skrb, osam na posvojenje, tri na skrbništvo, dva na udomiteljstvo i jedan na ostala osobna prava). Slijede pritužbe koje se odnose na zaštitu od nasilja i zanemarivanja (537), statusna prava (93) i prava na zaštitu privatnosti (75).

Jedno od načela ostvarivanja dječjih prava je pravo na život i preživljavanje. Ovo pravo pratimo kroz druge grupe dječjih prava. Obavijesti koje dobivamo vezano uz zaštitu prava na život najčešće se odnose na stradavanja djece u različitim prilikama (nesreće u prometu i druge okolnosti, posljedica bolesti, samoozljeđivanja i suicidi ili stradavanja kao posljedice kaznenih djela, uključujući i ona do kojih je došlo zbog nehaja).

Prema javno dostupnim informacijama najviše djece smrtno strada zbog prometnih nesreća.

Prema podacima MUP-a tijekom 2025. u prometnim nesrećama smrtno je stradalo 14 djece, a njih 339 zadobilo je teške tjelesne ozljede.

Drugi najčešći uzrok smrti od nenamjernih ozljeda kod djece i mladih (0-19) je utapanje². Nažalost, i u 2025. zabilježeni su slučajevi kaznenih djela na štetu djece koji su doveli do smrtnog ishoda, a bilježe se i slučajevi suicida.

Prema podacima MUP-a u 2025. na štetu djece počinjena su tri kaznena djela teškog ubojstva, četiri kaznena djela teškog ubojstva u pokušaju te jedno kazneno djelo prouzročenja smrti iz nehaja. U odnosu na kaznena djela koja su prema djeci počinile osobe do 21 godine starosti u 2025. godini zabilježena su dva kaznena djela teškog ubojstva. Djeca su u 2025. počinila osam samoubojstava, a zabilježeno je 65 pokušaja.

Slučajevi ukazuju na važnost preventivnog djelovanja u smislu pružanja pravovremene stručne pomoći djetetu koje iskazuje suicidalne misli, kao i na važnost odgovarajućih reakcija u slučaju pokušaja suicida. To neizostavno uključuje potrebu osiguravanja veće dostupnosti stručnjaka mentalnog zdravlja u svim krajevima RH, osiguranje psiholoških kriznih intervencija u školama i ustanovama socijalne skrbi u kojima borave djeca, ali i edukaciju stručnjaka sustava obrazovanja i socijalne skrbi o procjeni rizika i prvoj psihološkoj pomoći.

2.1.1. Statusna prava

U 2025. 93 obraćanja (upita i pritužbe) odnosilo se na ovu grupu prava. Nekoliko je bilo vezano uz okolnost rođenja djeteta u periodu na koji se odnosi presumpcija bračnog oćinstva, a u situaciji kada muž majke nije ujedno i biološki otac djeteta.

U praćenju je slučaj djeteta za koje postoji saznanje da je rođeno u kući i djeteta rođenog u inozemstvu koje ima dva identiteta, do čega je došlo jer je u matičnim knjigama u RH i zemlji rođenja upisano s različitim osobnim imenima i podacima o ocu. Saznaje se za poteškoće na koje je nailazio HZSR u postupku izdavanja prethodnog mišljenja za priznavanje majćinstva u situaciji nesuradnje osobe koja tvrdi da je djetetova majka.

Tijekom 2025. i dalje je bila aktualna tema o pravima djece koja su rođena u drugoj državi u postupku umjetne oplodnje korištenjem donirane jajne stanice i surogat majke. Konkretni slučaj koji smo pratili rezultirao je odlukom Upravnog suda, koju je potvrdio i Visoki upravni sud RH, o tome da se dijete upisuje u maticu rođenih s podacima samo o ocu i s hrvatskom nacionalnošću. Naglašavamo da je upis djeteta u maticu rođenih temelj za reguliranje niza djetetovih prava (boravišnog statusa, zdravstvene zaštite, obrazovnih, socijalnih i drugih prava). Stava smo da omogućavanje upisa činjenice rođenja djeteta koje je u inozemstvu rodila surogat majka ne znači da je zamjensko

roditeljstvo legalizirano u RH niti se za to zalažemo. Dapače, smatramo da se radi o štetnoj te moralno i etički dvojbenoj praksi, koja je s pravom u RH zabranjena. Međutim, djeca koja su na taj način rođena u inozemstvu moraju biti zaštićena, i činjenica njihovog rođenja upisana, a takav je stav zauzeo i Ustavni sud.

Statusna prava djece stranaca - Roditelji djece stranog državljanstva nerijetko se suočavaju s problemima u reguliranju statusnih prava svoje djece, najčešće boravišnog statusa i s njime povezanog prava na zdravstvenu zaštitu i drugih prava koja proizlaze iz prava na zakoniti boravak u RH. Prijave upućuju na nemogućnost reguliranja boravišnog statusa za djecu zbog neispunjavanja uvjeta, na odbijanje zahtjeva u svrhu spajanja obitelji i na zdravstveno osiguranje djece stranaca. Godinama ukazujemo kako sva djeca na privremenom boravku u RH, neovisno o razlozima boravka, trebaju uživati jednaki standard zdravstvene zaštite te za to treba osigurati sredstva u državnom proračunu.

2.1.2. Pravo na privatnost

U 2025. godini postupali smo u 75 pojedinačnih slučajeva povrede prava djeteta na privatnost i temeljem prijava povreda drugih prava (osobnih, obrazovnih, zdravstvenih, pravosudnih ili participativnih prava djece) u kojima se istodobno ukazivalo i na povredu privatnosti djece. Najviše prijava odnosilo se na privatnost djece u medijima, uključujući društvene mreže, zatim u institucijama, na ostalim mjestima te u obitelji. Pritužbe vezane uz povredu privatnosti djece na društvenim mrežama većinom se odnose na objavljivanje fotografija djeteta bez suglasnosti roditelja dok se pritužbe vezane uz medije, uz navedeno, odnose na objavu informacija iz kojih je moguće otkriti identitet djeteta te snimanje priloga u kojima su prikazane posebno ranjive skupine djece. Pritužbe nam ukazuju na nužnost podizanja svijesti o rizicima neodgovornog korištenja digitalnih tehnologija, jačanje kulture sigurnog i odgovornog ponašanja djece i odraslih na internetu uz sustavne edukacije djece, roditelja i stručnjaka te provođenje javnih kampanja.

2.1.3. Pravo na život uz roditelje i roditeljsku skrb

U 2025. primili smo ukupno 533 obraćanja koja se odnose na djetetovo pravo na život u obitelji, roditeljsku skrb, uzdržavanje, kao i na osiguravanje primjerene alternativne skrbi o djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Sadržajno, pritužbe se odnose na različite situacije roditeljskih sporova.

Ostvarivanje sadržaja roditeljske skrbi - Kroz svoja obraćanja roditelji najčešće ukazuju na postupke roditelja s kojim su u procesu prekida obiteljske zajednice ili razvoda braka te ukazuju na reakcije djeteta na aktualne obiteljske prilike. Njihove pritužbe nerijetko uključuju i prijavu nasilnih te zanemarujućih ponašanja roditelja ili članova obitelji, uključujući i izostanak doprinosa za uzdržavanje. Značajan broj predstavki sadrži i pritužbu na rad institucija uključenih u rad s obitelji (najčešće su to pritužbe na rad HZSR-a, sudova, policije, sudskih vještaka, posebnih skrbnika i voditelja mjera). Ovisno o sadržaju predstavke, upućujemo ih na mogućnosti koje imaju na raspolaganju temeljem OBZ-a ili posebnih propisa, a prema procjeni uključujemo se u praćenje slučajeva na temelju kojih stječemo uvid u način na koji institucije postupaju i međusobno surađuju.

Značajno unapređenje zaštite dobrobiti djece u sustavu socijalne skrbi uočavamo kroz jačanje kompetencija stručnjaka za rano prepoznavanje rizika te unapređenje mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta kojim se osiguralo zapošljavanje, licenciranje i educiranje voditelja mjera s dodatnim modulima edukacije koji se odnose na nasilje i prisilnu kontrolu u partnerskom odnosu te sprječavanje nasilja, zlostavljanja i iskorištavanja djece.

Unatoč tome posebne rizike predstavljaju i nedovoljno učinkovite mjere iz nadležnosti HZSR-a, njihove sužene ovlasti i nemoć (posebice u situaciji kada roditelji nisu skloni suradnji i ne poštuju ovršne odluke), ali i dugotrajni sudski postupci, koji u nekim slučajevima traju godinama. I dalje su aktualna zapažanja iz prijašnjih razdoblja vezana uz potrebu osiguranja ravnomjerne teritorijalne dostupnosti obiteljskih odjela na sudovima, ekipiranja i kontinuirano educiranje stručnjaka u sudovima, HZSR-u i pružateljima usluga u sustavu socijalne skrbi uz osiguranje supervizije i mobilnih timova.

Način na koji cjelokupan sustav zaštite djece funkcionira (reakcija umjesto prevencije, nedostatni kapaciteti, nedovoljno snažna umreženost, izostanak razmjene informacija među različitim resorima i koordiniranje aktivnosti u odnosu na svaki pojedini slučaj, nepravovremene reakcije, izostanak intervencija i prebacivanje odgovornosti) ostavlja prostor različitim manipulacijama sa štetnim posljedicama po djecu i njihova prava.

Ograničavanje prava na roditeljsku skrb - Tijekom 2025. postupali smo u 117 predmeta koji su se odnosili na ograničavanje ili oduzimanje prava roditeljima na roditeljsku skrb, a obuhvaćali su 192 djece. Najviše prijave uputili su nam roditelji iskazujući nezadovoljstvo izdavanjem djece iz obitelji, a one se najčešće odnose na stručnu procjenu o potrebi izricanja mjere i prigovor da stručni djelatnici nisu uzeli u obzir sve bitne okolnosti obiteljske dinamike, roditeljskog funkcioniranja ili želje djeteta. Međutim, sva izvješća PU HZSR-a ukazuju da se uvijek radi o djeci koja su bila izložena zlostavljanju ili zanemarivanju osnovnih životnih potreba, ugrožavajućim situacijama i čiji su roditelji nesuradni u odnosu na institucije uključene u skrb o djeci, čak i unatoč izrečenim mjerama za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta.

Prije korištenja usluga i/ili određivanja mjera obiteljskopravne zaštite izuzetno je važno provesti sveobuhvatnu obiteljsku procjenu i procijeniti rizike na strani djeteta i roditelja i kapacitete roditelja za promjenu te sustavno pratiti učinke, što HZSR i čini. Međutim, u slučaju da je dijete nužno, zbog visokih rizika po život, zdravlje ili dobrobit djeteta, zaštititi izdavanjem iz neposrednog okruženja izuzetno je važno, kroz intenzivni rad s roditeljima na uklanjanju rizika zbog kojih je dijete izdvojeno, osigurati povrat djeteta u vlastitu obitelj, a kada to nije moguće žurno poduzeti trajnije mjere zaštite djece jer dugotrajan boravak djeteta u ustanovi ostavlja teške posljedice za daljnji pravilan razvoj.

Veliki problem predstavljaju i situacije kada se zbog rizika za sigurnost, zdravlje i dobrobit djeteta izriču žurne mjere i/ili se donosi odluka o smještaju u kriznim situacijama koja se realizira odmah, a dijete se smještava u najbližu ustanovu socijalne skrbi. Iako bi ova mjera trebala biti kratkotrajna do donošenja odluke o smještaju, u praksi se često događa da takva djeca nerijetko dugotrajno borave u neprimjernim organizacijskim i tretmanskim uvjetima. Kako djeca ne bi bila smještena u ustanove, koje ne odgovaraju njihovim specifičnim potrebama i poteškoćama, ili bila izdvojena u različite ustanove diljem RH, što otežava provođenje intervencija, intenzivnih tretmana i mjera obiteljsko-pravne zaštite, kao i kontakt s roditeljima, radi dobre procjene potreba za uslugom smještaja, organiziranog stanovanja i drugim socijalnim uslugama na razini županije i/ili regije, ključna je suradnja HZSR-a i pružatelja usluga za djecu i zajedničko planiranje usklađeno s prioritetima i socijalnim planovima županija.

Vezano uz lišenje prava na roditeljsku skrb prijave se odnose na nezadovoljstvo roditelja donesenom sudskom odlukom, kao i na traženje informacija o postupku vraćanja roditeljske skrbi zbog navodno bitno izmijenjenih životnih okolnosti i želje za ponovnim preuzimanjem skrbi o djetetu.

2.1.3.1. DJECA BEZ ODGOVARAJUĆE RODITELJSKE SKRBI

Skrb za ovu skupinu djece u Hrvatskoj nije zadovoljavajuća. U pojedinim područjima RH uočavamo nedostatak smještajnih kapaciteta u ustanovama i nedovoljno razvijeno udomiteljstvo uz povećan broj djece koja su izdvojena iz obitelji, što ukazuje da se u procesu deinstitucionalizacije i transformacije ustanove za djecu nisu uskladile s potrebama HZSR na razini županije/regije. Posljedica navedenog je nestabilnost skrbi obilježena čestim premještajima, i to posebno djece u udomiteljskim obiteljima, ako udomitelji nemaju stalnu stručnu pomoć i potporu stručnjaka. Prema našim podacima u centrima za pružanje usluga u zajednici bilo je smješteno 75 djece više nego 2024. godine. Zabrinjavajuća je situacija sa smještajem djece mlađe od sedam godina, kojih je u ustanovama 316.

Prema podacima HZSR-a na dan 31. prosinca 2025. 1.292 obitelji su se bavile udomiteljstvom djece, što je manje za 13 udomiteljskih obitelji u odnosu na 2024. Iako je MROSP u suradnji s partnerima uložilo značajne napore u promociju udomiteljstva kroz medijske kampanje i unaprjeđenje uvjeta i naknada za udomitelje, nažalost nije se postigao očekivani učinak povećanja broja udomitelja za djecu. Unatoč ostvarenim pomacima, predstavnici udomiteljskih udruga ukazuju da visina naknada nije odlučujuća kod donošenja odluke da postanu udomitelji, već je ključno osigurati sustavnu stručnu pomoć i podršku od strane stručnjaka i superviziju za udomitelje na što kontinuirano ukazuje i Ured osobito u kontekstu složenijih slučajeva i djece s višestrukim teškoćama te ističe da kvaliteta skrbi ovisi o osnaženosti i kompetencijama udomitelja, ali i o sustavnoj podršci koju dobivaju. Stručna podrška udomiteljima je nužan preduvjet ostvarivanja najboljeg interesa djeteta. Prema podacima HZSR-a, na dan 31. prosinca 2025. u udomiteljskim je obiteljima bilo 2.258 djece, a taj broj obuhvaća i djecu s TUR-om i PUP-om.

Djelatnici sustava socijalne skrbi, kao i pružatelji usluge alternativne skrbi često nas upozoravaju na dugotrajne sudske i upravne postupke koji produljuju razdoblje nesigurnosti za dijete, otežavaju formiranje stabilnih odnosa i odgađaju trajna rješenja poput povratka u obitelj ili stvaranja preduvjeta za posvojenje. Stabilnost i kontinuitet skrbi pritom su od presudne važnosti jer svaka promjena okruženja nosi rizik dodatne emocionalne destabilizacije.

Posebna se pažnja treba posvetiti mentalnom zdravlju djece izdvojene iz obitelji, budući da su mnoga od njih bila izložena traumama, gubicima i iskustvima nesigurnosti, zbog čega su edukacija temeljena na znanju o traumi svih stručnjaka zaposlenih u ustanovi, dostupnost usluga Obiteljskog centra i psihološke i psihijatrijske podrške ključni preduvjeti za oporavak i zdravi razvoj djeteta. Ured također kontinuirano naglašava potrebu sustavne pripreme mladih za izlazak iz skrbi jer bez odgovarajućih mjera tranzicije postoji povećan rizik od nezaposlenosti, beskućništva i socijalne izolacije, a što je osigurano kroz uslugu socijalnog mentorstva.

U području zaštite dječjih prava vezanih uz posvojenje postupali smo u osam predmeta, od kojih se dio odnosio na udomitelje koji ne iskazuju interes za posvajanjem udomljenog djeteta, ali istovremeno opstruiraju proces pripreme djeteta za posvojenje i ostvarivanje osobnih odnosa s najprikladnijim potencijalnim posvojiteljem. Bitnim smatramo ulaganje dodatnih napora u edukaciju stručnjaka u ovom području jer sve smo češće informirani o slučajevima u kojima se posvojitelji, unatoč stručnoj pomoći i potpori stručnjaka, nisu u stanju nositi s teškoćama koje dijete iskazuje niti uskladiti svoja očekivanja s mogućnostima djeteta, što nažalost dovodi do retraumatizacije djeteta kroz ponovno izdvajanje iz obitelji i vraćanja u sustav socijalne skrbi. Prema podacima HZSR-a tijekom 2025. posvojeno je 159 djece, a na dan 31. prosinca 2025. u ustanovama za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi nalazilo se 208 djece koja su imala ostvarene pretpostavke za posvojenje. U registru posvojitelja na dan 31. prosinca 2025. bilo je 1.180 osoba.

Unatoč pozitivnim pomacima stava smo da i dalje ima puno prostora za unapređenje skrbi o posvojenom djetetu, kao i položaja posvojitelja. Potrebna je veća institucionalna podrška posvojiteljima i djeci od strane stručnjaka educiranih za rad s djecom koja su proživjela traumu. Stječe se dojam da zaboravljamo svrhu posvojenja, a to je da djetetu tražimo obitelj, a ne obratno.

2.1.3.2. UZDRŽAVANJE

Osim što o poteškoćama vezanim uz ostvarivanje uzdržavanja često bude riječi i u pritužbama, koje se odnose na šire područje roditeljske skrbi i obiteljskog nasilja, isključivo na uzdržavanje se u 2025. odnosilo 55 pisanih pritužbi i upita. Radi se o značajnom povećanju broja pritužbi u odnosu na prethodne godine. Postupajući po pritužbama, odgovarali smo na upite građana u slučajevima u kojima uzdržavanje djece još nije regulirano ovršnom ispravom, kao i na ona obraćanja koja su ukazivala na poteškoće u njihovoj realizaciji. Pritužbe na parnični postupak odnosile su se na njihovu dugotrajnost, posljedice neizricanja privremenih mjera, kao i na nezadovoljstvo odlukama suda o meritumu postupka. Na ovršni postupak, kao mehanizam prisilne naplate od strane obveznika – neplatiše uzdržavanja, i dalje se stranke najčešće pritužuju zbog nedostatka imovine ili sredstava koji bi se mogli ovršiti.

Stranke su nam ukazivale i na poteškoće u ostvarivanju uzdržavanja za djecu čiji roditelji – obveznici uzdržavanja stanuju u inozemstvu. Najveći broj pritužbi u 2025. u području uzdržavanja odnosio se na privremeno uzdržavanje. Od 24 zaprimljene pritužbe, tri su se odnosile na postupanja HZSR-a iz perioda kada je ta institucija bila stvarno nadležna, a tri na meritum odluka koje je donio AORT. Ostalih 18 pritužbi odnosilo se na nezadovoljstvo dugotrajnošću postupanja AORT-a. Saznavši za slučaj u kojem je uslijed višemjesečnog „probijanja“ roka za donošenje rješenja dijete ostalo uskraćeno za sredstva privremenog uzdržavanja jer je obveznik uzdržavanja u međuvremenu preminuo, obratili smo se nadležnom MROSP-u kao nositelju zakonodavne aktivnosti inicijativom za izmjenu Zakona o privremenom uzdržavanju.

2.1.4. Pravo na zaštitu od nasilja i zanemarivanja

U 2025. zaprimili smo 537 prijava nasilnog i zanemarujućeg ponašanja prema djeci, što je za 13 manje nego u 2024. Od toga se 466 prijava odnosilo na nasilje, a 71 prijava na zanemarivanje. Primili smo i 15 prijava koje se odnose na neprofesionalno i neetično ponašanje djelatnika odgojno-obrazovnih institucija koje sadrži elemente nasilnog ponašanja. Zaprimili smo 28 prijava koje se odnose na spolno iskorištavanje i zloupotrebu djece. Najveći broj prijava odnosi se na nasilje u odgojno-obrazovnim ustanovama, što je, s prijavama za nasilno i neetično ponašanje, manje nego u odnosu na 2024. Slijedi nasilje u obitelji što je gotovo istovjetno kao u 2024. Bilježimo porast prijava za nasilje u drugim ustanovama te prijava za nasilje na drugim mjestima. Podaci svih sustava upućuju da je nasilje nad djecom i među djecom učestala pojava u našem društvu. Stoga je potrebno odlučnije djelovati u svim slučajevima nasilja te ga strože sankcionirati. Stanje upućuje i na potrebu osnaživanja i razvijanja preventivnih aktivnosti u zajednici, posebice na razini univerzalne prevencije i zaštite mentalnog zdravlja te u području prepoznavanja i procjene rizika te ranih intervencija.

Nasilje i zanemarivanje u obitelji - Tijekom 2025. Ured je zaprimio 93 prijave o kršenju prava djece na zaštitu od nasilja u obitelji. Prijavama je obuhvaćeno 136 djece. Najčešće su prijavitelji bile institucije. Nasilje u obitelji se rijetko javlja isključivo kao fizičko nasilje već je gotovo uvijek kombinirano sa psihičkim nasiljem. Zabilježili smo i brojna telefonska obraćanja u kojima su se iznosile pritužbe na ponašanje drugog roditelja, njegovog novog partnera, drugih srodnika i susjeda. Postupali smo i po prijavama za tjelesno kažnjavanje djece u obitelji, iako je ono zabranjeno i kažnjivo. Prepoznajući potrebu za jačanjem kompetencija roditelja i pozitivnog roditeljstva sustav socijalne skrbi je napravio značajne pomake kroz razvijanje niza programa podrške roditeljima, udomiteljskim i posvojiteljskim obiteljima za djecu predškolske dobi koje provodi Obiteljski centar i drugi pružatelji usluga. Zbog zanemarivanja skrbi o djeci zaprimili smo 64 prijave koje se odnose na 126 djece. Najviše prijava, njih 44 odnosile su se na sveobuhvatno zanemarivanje (zdravlja, školovanja i odgoja djece).

Nasilje u odgojno-obrazovnim ustanovama - Primili smo 260 prijava za nasilje u odgojno-obrazovnim ustanovama, od toga 14 za nasilje u dječjem vrtiću. Za nasilje u osnovnoj i srednjoj školi primili smo 246 prijave od kojih se značajno veći broj odnosi na nasilje u osnovnoj školi. Na vršnjačko nasilje u osnovnoj i srednjoj školi odnosi se 206 prijava, 40 prijava odnose se na nasilje odraslih osoba, a još desetak prijava odnosi se na neetično i neprofesionalno ponašanje djelatnika koje sadrži elemente nasilja. Primili smo i desetak prijava za seksualno nasilje djelatnika koje je prijavljeno sukladno primjeni *Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja*. Iako je broj prijava Uredu blago u padu, zabrinjava i dalje veliki broj pritužbi i obavijesti o svim oblicima nasilja, kako među djecom tako i broj prijava za nasilje odraslih osoba nad djecom u školi, što pokazuje određeni trend koji je potrebno istražiti te unaprijediti ovo područje zaštite djece. Prijave za vršnjačko nasilje odnose se na fizičko, verbalno i seksualno nasilje te ono u virtualnom svijetu. Odgojno-obrazovni sustav još uvijek nema sustavni i strukturirani stručni odgovor na vršnjačko nasilje i na druge oblike problema u ponašanju djece. Za stvarni napredak nužno je prijeći s naglašeno reaktivnog na smisleni i stručno utemeljeni preventivni pristup, uz integrirani pristup i uključivanje drugih dionika u zaštitu djece primarno sustav socijalne skrbi i zdravstva.

Bilježimo i porast prijava za zanemarivanje i nasilje u drugim ustanovama i za ostalo nasilje vršnjaka i odraslih osoba nad djecom koje se odnose na domove socijalne skrbi (sadašnji CPUZ-i) i učeničke domove, sportske klubove, javni prijevoz, na nasilje na javnim površinama i objektima te na nasilje policijskih službenika i susjeda. Pritužbe nerijetko ukazuju na nedovoljno odlučnosti više sustava da se nasilje detektira i da se počinitelji primjereno sankcioniraju.

2.2. PRAVA DJECE KAO ČLANOVA DRUŠTVENE ZAJEDNICE

Primili smo 47 prijava koje su se odnosile na 48 djece. Najviše pritužbi dobivamo radi zaštite djece od potencijalno štetnih informacija (36). Samo u dva slučaja obratila su nam se djeca koja su se pozvala na svoje pravo na izražavanje mišljenja/sudjelovanje u postupcima koji se odnose na obiteljsko-pravna pitanja te na igru s vršnjacima na javnoj površini. Zaprimali smo pritužbe zakonskih zastupnika djece vezano uz upis maloljetne djece u vojnu evidenciju.

Uoči izbora za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na mrežnoj stranici Ureda objavili smo priopćenje s preporukom³ kojom smo pozvali aktere kampanja na poštivanje dječjih prava. U svojim izbornim programima političari trebaju biti usmjereni na dobrobit djece na način da ponude rješenja koja će svakom djetetu omogućiti da ostvari svoja prava u najvećoj mogućoj mjeri, a ne koristiti djecu kao dekoraciju u svojoj kampanji. Primili smo i pritužbe koje se odnose na pravo djeteta na izražavanje mišljenja u upravnom i sudskom postupku obiteljsko-pravne zaštite djeteta, u kojima se donose odluke vezane za roditeljsku skrb.

Djetetovo pravo sudjelovanja zahtijeva od odraslih promišljanje o zaštiti najboljeg interesa djeteta i znanje o tome kako djelotvorno uključiti djecu, a da participacija za njih bude smislena, poticajna, dobrovoljna, sigurna i inkluzivna. Pritom djecu treba zaštititi od manipulacije i prisile, a jednako tako trebaju biti zaštićena i od neprimjerenih i potencijalno povređujućih povratnih reakcija odraslih na njihova iznesena mišljenja.

3 <https://dijete.hr/hr/preporuka-pravobraniteljice-za-djecu-povodom-lokalnih-izbora-2025/>

2.3. OBRAZOVNA PRAVA

Posljednjih godina bilježimo kontinuirani trend povećanja prijava u području odgoja i obrazovanja. U 2025. zaprimili smo 746 pojedinačnih prijava povreda prava djece u području odgoja i obrazovanja (153 prijave više nego prethodne godine, što je povećanje od 25 %). Prijavama je bilo obuhvaćeno 599 djece i 203 grupe djece (odgojno-obrazovnih skupina, razreda ili ustanova). Porast prijava posebno je izražen u području predškolskog odgoja i obrazovanja na koji se odnosi najveći broj prijava, zatim slijedi područje osnovnoškolskog obrazovanja, dok je najmanji broj prijava primljen za srednjoškolsko obrazovanje. Zaprimili smo i 245 pojedinačnih prijava povreda prava djece s teškoćama u razvoju (TUR) u području obrazovanja.

U najvećem broju slučajeva podnositelji pritužbi su majke (357), potom institucije (134), dok su se djeca sama vrlo rijetko obraćala Uredu. Kao i prethodnih godina, najviše prijava (226) je iz Grada Zagreba, za 148 prijava županija je nepoznata, a potom po broju prijava slijedi Splitsko-dalmatinska županija (67), Primorsko-goranska županija (47) i Zagrebačka županija (40).

Pojedinačne prijave odnosile su se na: dostupnost odgoja i obrazovanja, sigurnosne, prostorne i organizacijske uvjete, kadrovske uvjete te programe i sadržaje, međusobne odnose roditelja i radnika odgojno-obrazovnih ustanova, primjereno obrazovanje djece s TUR-om i primjereno obrazovanje darovite djece.

U području predškolskog odgoja i obrazovanja najveći broj pritužbi odnosio se na nemogućnost upisa djece u dječji vrtić zbog nedostatnih kapaciteta, primjenu zakonskih kriterija za ostvarivanje prednosti pri upisu u dječji vrtić, nepoštivanje mjerila za broj djece u odgojnim skupinama propisanim *Državnim pedagoškim standardom predškolskog odgoja i naobrazbe* te povećanje iznosa participacije roditelja u ekonomskoj cijeni vrtića.

Kada je riječ o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju, veći broj pritužbi odnosio se na nezadovoljstvo organizacijom nastave i smjenskim radom škola, osobito za vrijeme obnove škola, neadekvatnim postupanjem škole u slučaju vršnjačkog nasilja, pedagoškim mjerama, vrednovanjem uspjeha, odgodom upisa u prvi razred, kršenjem obrazovnih prava djece s TUR-om te načinom primjene *Protokola o kontroli ulaska i izlaska u školskim ustanovama*.

Uočeni problemi ukazuju na nužnost jačanja organizacijskih kapaciteta škola, zapošljavanja stručnjaka različitih profila koji će učenicima pružiti podršku u izazovima s kojima se susreću u procesu obrazovanja te jačanja međuresorne suradnje i kapaciteta stručnjaka sustava odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi za integrirani pristup, brzu razmjenu informacija, ranu procjenu rizika i pravovremene intervencije prilagođene potrebama svakog pojedinog djeteta, uz paralelni rad s roditeljima, razredom i širom zajednicom.

2.4. ZDRAVSTVENA PRAVA

U području zaštite zdravstvenih prava djece postupali smo u općim inicijativama i povodom 174 pojedinačne prijave koje su se odnosile na 171 dijete i 21 grupu djece. Roditelji su nam se obratili u 86 slučajeva, institucije u 64, ostali u 23 slučajeva.

Uputili smo jednu preporuku te sudjelovali u četiri normativne aktivnosti. Sudjelovali smo na sastancima i događanjima u kojima je dominirala tema mentalnog zdravlja djece te vezano uz pitanja poboljšanja provođenja novorođenačkog probira, zaštitu djece koja boluju od kroničnih bolesti i osiguranja kontinuiteta i stručnosti u radu tima za psihološka krizna stanja.

Prijave i obavijesti odnosile su se na otežanu dostupnost zdravstvenih usluga djeci, osobito zdravstvene skrbi pedijataru u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, kao i usluge ortodonata, dugo čekanje na preglede, zaštitu zdravlja djece s TUR-om i zdravstvenu zaštitu djece – stranaca. Obratili su nam se roditelji nezadovoljni rješenjima HZZO-a o ostvarivanju prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, kao i roditelji koji su izražavali nezadovoljstvo komunikacijom i odnosom zdravstvenih radnika prema njima i djeci. S HZZO-om smo nastavili komunikaciju u pogledu sufinanciranja cijene naočala i leća za djecu, kao i u pogledu realizacije preporuke o jednakoj dostupnosti inzulinskih pumpi bez

nadoplate svoj djeci kod koje je indicirana njihova uporaba, što je u konačnici prihvaćeno.

Zaključujemo da je radnicima u zdravstvenom sustavu potrebno osigurati treninge za poboljšanje komunikacijskih vještina. Zbog složenosti i zahtjevnosti posla trebala bi biti osigurana podrška njihovom mentalnom zdravlju i briga o prevenciji profesionalnog sagorijevanja.

Djeca zabrinjavajuće dugo čekaju na specijalističke zdravstvene usluge. Ponašajne ovisnosti predstavljaju izazov u radu s djecom i mladima. Potrebno je ograničiti dostupnost energetskih pića djeci i dosljedno provoditi zabranu prodaje alkohola, duhanskih proizvoda djeci te alternativama klasičnim cigaretama. Nužno je pojačati javnozdravstvene i medijske kampanje i kroz odgojno-obrazovni sustav trajno provoditi znanstveno utemeljene i evaluirane preventivne programe te snažnije utjecati i na djecu, i na roditelje kako bi se pridonijelo razvoju i jačanju socijalnih i emocionalnih vještina djece i mladih te razvoju zdravih životnih navika i očuvanju zdravlja. U vezi s ostvarivanjem prava djece s kroničnim i drugim bolestima, potrebno je pokazati veću osjetljivost za njihove potrebe, a za djelatnike u sustavu odgoja i obrazovanja organizirati kontinuiranu edukaciju o potrebama djece koje proizlaze iz njihovoga zdravstvenog stanja.

Potrebno je osigurati veću dostupnost i bolju zaštitu mentalnog zdravlja djece na svim razinama.

2.5. SOCIJALNA I EKONOMSKA PRAVA

Jedna od ključnih odrednica društvene isključenosti djece jest nejednak pristup ključnim uslugama presudnima za njihovu dobrobit i zdravlje te razvoj njihovih socijalnih, kognitivnih i emocionalnih vještina. Djeca koja žive u siromaštvu ili djeca u nepovoljnom položaju češće se suočavaju sa zaprekama u pristupu ključnim pravima i uslugama, stoga je ulaganje u djecu potrebno od najranije dobi, kroz izdvajanja države na svim razinama – kako za različite novčane naknade namijenjene djeci i obiteljima, tako i za ulaganje u integrirane sveobuhvatne programe i usluge usmjerene na dijete i obitelj u njihovoj sredini. Usklađen i koordiniran pristup svih sustava koji se bave zaštitom djece ključni su u daljnjem unaprjeđenju na ovom području, s obzirom na to da je za rješavanje pitanja socijalne isključenosti i siromaštva djece potreban integriran i višedimenzionalni pristup. Jačanjem suradnje i koordinacije među službama na različitim razinama jamči se djelotvorna prevencija i podupire društvena uključenost djece.

Većina pritužbi u području kršenja socijalnih prava djece odnosila se na različite socijalne naknade.

Dječje siromaštvo i Jamstvo za svako dijete - Dosadašnja provedba Nacionalnog akcijskog plana u cjelini se može smatrati djelomično uspješnom. Većina planiranih mjera i aktivnosti je započeta ili je u tijeku provedbe, pri čemu su ostvareni konkretni pomaci u području dostupnosti ranog i predškolskog odgoja, obrazovanja, zdravstvenih i socijalnih usluga, prehrane te stanovanja za djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, no EK je u svojim komentarima na prvo izvješće za RH istaknula potrebu za jasnijim povezivanjem definiranih ciljnih skupina s osnovnom skupinom djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, preciznijim kvantitativnim ciljevima i pokazateljima učinka, boljim praćenjem dostupnosti usluga, posebno u domeni ranog odgoja, prehrane i stanovanja, te jačanjem okvira za praćenje i izvještavanje, uključujući razvoj nacionalnih pokazatelja.

U području predškolskog odgoja i obrazovanja napravljeni su pomaci u uključivanju djece u programe ranog i predškolskog odgoja povećanjem kapaciteta za 458 skupina i zapošljavanjem dodatnih stručnih suradnika i odgojitelja. Međutim, i dalje zabrinjava nizak obuhvat djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti (8,2 % u 2024. godini u usporedbi s 34,6% za djecu koja nisu u riziku). Najveći napredak napravljen je osiguranjem besplatnih školskih obroka za sve učenike osnovnih škola bez obzira na socijalni status. Broj škola s funkcionalnim kuhinjama povećan je na 915.

U području stanovanja donesen je Nacionalni plan stambene politike do 2030. i pripadajući Akcijski plan za razdoblje 2025.–2027., čime je osigurana strateška podloga za razvoj priuštivog i održivog stanovanja. Međutim, zabrinjava izostanak mjera socijalnog stanovanja, usmjerene primarno na obitelji s djecom u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

U zdravstvu je unaprijeđena dostupnost usluga mentalnog zdravlja, pojačan je monitoring – probir kod pregleda za

upis u osnovnu i srednju školu i kod svih sistematskih pregleda djece, pri HZJZ-u djeluju službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti, čime se povećala dostupnosti usluga stručnjaka mentalnog zdravlja.

U području dostupnosti i razvoja socijalnih usluga veliki iskorak predstavlja uspostava Centra za pružanje usluga u zajednici Međimurje, s obzirom za velik broj djece u riziku od siromaštva, socijalne isključenosti, zlostavljanja i zanemarivanja i nedostatka usluga za djecu. Takav model integriranih usluga namjerava se uspostaviti i u svim drugim područjima RH s visokim udjelom djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti i nedostatno razvijenim uslugama. Za djecu korisnika ZMN-a i djecu koja izlaze iz skrbi osigurana je usluga socijalnog mentorstva usmjerena jačanju sposobnosti, smanjenju rizika od siromaštva i boljoj integraciji.

Kroz jačanje kapaciteta stručnjaka za provođenje mjera za zaštitu prava i dobrobiti djece i uvođenjem obiteljskih suradnika kao praktičnih pomagača, osigurana je i stručna i praktična pomoć i podrška u obitelji prilagođena specifičnim potrebama, čime se smanjuju rizici i prevenira izdvajanje djece iz obitelji.

Radi povećanja broja udomiteljskih obitelji, osobito za djecu predškolske dobi tijekom 2024. godine provelo se niz aktivnosti i kampanja usmjerenih na promicanje udomiteljstva i senzibilizaciju javnosti; povećana je osnovica za rad udomitelja i opskrbinine za potrebe korisnika čime je po prvi puta na nacionalnoj razini uspostavljen financijski instrument za udomiteljstvo.

Kao ključne izazove u dosadašnjoj provedbi vidimo: nedostatak sveobuhvatnih podataka o djeci u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, neujednačena dostupnost usluga u različitim regijama, nedovoljna razrada ciljanih vrijednosti pokazatelja rezultata i učinka po mjerama te ograničeni mehanizmi za uključivanje djece i mladih u provedbu i evaluaciju mjera.

Nadogradnja Nacionalnog akcijskog plana (NAP) u idućem razdoblju zahtijeva prijelaz s općenitih mjera na izravno ciljane intervencije koje osiguravaju da nitko nije izostavljen. Prateći rizike i izazove u provedbi, kao i prava djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, preporučujemo prioritete usmjeriti na maksimalnu iskoristivost ESF+ fonda i smanjenje nejednakosti u Garanciju zdravih obroka, uključivanje u programe predškolskog odgoja, obrazovanje i slobodno vrijeme, digitalnu inkluziju, sustav praćenja Data driven politika i jačanje ESF+ za prevenciju institucionalizacije te pojednostavljivanje praćenja troškova za civilno društvo koje provodi projekte za djecu.

S obzirom na važnost što djelotvornije i opsežnije provedbe postojećih i kreiranja novih mjera i politika za zaštitu djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, u cilju jačanja kapaciteta Odbora za koordinaciju, praćenje i evaluaciju Nacionalnog akcijskog plana za provedbu preporuke Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu, koja se naslanja na Strategiju EU-a o pravima djeteta, predlaže se ojačati ulogu Ureda pravobranitelja za djecu u Odboru tješnjom međusobnom suradnjom i aktivnijim uključivanjem Ureda pravobranitelja za djecu u pripreme i provedbene poslove koordinacije, praćenja i evaluacije Nacionalnog akcijskog plana.

Socijalne naknade - Tijekom 2025. godine većina pritužbi odnosila se na doplatu za djecu, roditeljske potpore, obiteljsku mirovinu, pravo na jednokratnu pomoć i ostala prava, odnosno naknade iz sustava socijalne skrbi. Obitelji s djecom suočene sa siromaštvom i socijalnom isključenosti, invaliditetom, zlostavljanjem ili zanemarivanjem, kao i s drugim rizicima, spadaju među najranjivije skupine u društvu, a pomoć ostvaruju u sustavu socijalne skrbi.

Još je uvijek veliki broj obitelji koje žive u siromaštvu, a jedini izvor prihoda je zajamčena minimalna naknada (ZMN). S obzirom na povećanje troškova života trenutčan iznos ZMN-a ne može pokriti osnovne životne potrebe, stoga je nužno povećanje ovog iznosa i određivanje osnovice ZMN-a prema određenom postotku iznosa bruto minimalne plaće za prethodnu godinu ili uz neku od apsolutnih linija siromaštva.

Kod ostvarenja prava na jednokratnu novčanu naknadu za novorođeno dijete i dalje se pojavljuje problem uvjetovanja te naknade prebivalištem roditelja u određenom trajanju u JLS-u koji ovu naknadu isplaćuje. Povodom pritužbi roditelja čija djeca, radi neispunjavanja uvjeta prebivališta roditelja, ne ostvaruju to pravo, ukazivali smo JLS-ima na socijalnu neosjetljivost, diskriminatoran položaj te potrebu poštivanja najboljeg interesa djeteta i obveze države da pruži pomoć roditeljima i skrbnicima djece (na svim razinama). Za sada nemamo saznanja o učinjenim promjenama u tim uvjetima.

Ekonomska prava - Ured je zaprimio 74 pritužbe vezane uz kršenje ekonomskih prava djece, od kojih se polovica odnosila na pravo na odgovarajući životni standard. Ostale pritužbe odnosile su se na nezakoniti rad i zapošljavanje djece, zaštitu imovinskih prava djece, zaštitu djece od neprimjerenog oglašavanja, kršenje prava učenika u okruženjima učenja na radnom mjestu i druge probleme.

Ostvarivanje prava djece s TUR-om - U odnosu na ostvarivanje prava djece s teškoćama u razvoju, najveći broj pritužbi odnosio se na provedbu Zakona o inkluzivnom dodatku, osobito u dijelu koji se odnosi na dugotrajnost postupaka utvrđivanja prava. Posebno su istaknuta znatna čekanja na provođenje vještačenja od strane Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, kao i dodatna čekanja na donošenje rješenja nakon provedenog vještačenja. Uredu je zaprimao i pritužbe vezane uz prostorne uvjete, sigurnost i moguće premještanje djece-korisnika u pojedinim centrima za odgoj i obrazovanje i centrima za rehabilitaciju. Smatramo da je, u situacijama reorganizacije i prenamjene prostora, osobito važno osigurati da se sve organizacijske i prostorne promjene provode uz pravodobno informiranje korisnika i roditelja te uz jasno jamstvo da se sigurnost i kvaliteta usluge neće dovesti u pitanje. Osiguranja osobne asistencije djeci s teškoćama u razvoju treba promatrati kao pitanje ostvarivanja prava djeteta, a ne kao mjeru koja ovisi o diskreciji sustava. Osobito je važno načelo najboljeg interesa djeteta te obveza osiguravanja posebne skrbi i podrške djeci s TUR-om radi dostojanstvenog života, razvoja i uključenosti u zajednicu. Ured je, stoga i u postupku izrade zakonskih rješenja ranije upozoravao na rizik isključenja djece iz sustava podrške. Odluka Ustavnog suda iz 2025. potvrdila je šire načelo da se pristup i opseg podrške moraju uređivati na način koji sprječava isključenja i nerazmjerna ograničenja te omogućuje ostvarivanje prava prema stvarnim potrebama. Ured će nastaviti pratiti učinke izmjena u praksi, osobito u dijelu koji se odnosi na dostupnost i opseg podrške djeci s TUR-om.

Pravo na primjereni životni standard - Socijalno ugrožene obitelji bore se s visokim troškovima života (režije, hrana, obrazovanje, zdravstvena skrb itd.), a svaki neočekivani trošak gura ih na rub egzistencije. Potrebno je provesti sveobuhvatnu analizu stanja i potreba u području socijalnog stanovanja, razviti mjere utemeljene na dokazima usmjerene socijalnom stanovanju kao jedno od područja stambene politike RH do 2030. i osigurati dostupnost ciljanih programa za ublažavanje energetske siromaštva obiteljima u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

Gospodarsko iskorištavanje i obavljanje štetnih poslova - U propisima iz strukovnog obrazovanja i naukovanja zasada nema inspekcije koja bi mogla nadzirati i sankcionirati poslodavce zbog povreda prava učenika, a neuređeno ostaje i neprofesionalno, neetično ili neprimjereno ponašanje poslodavca prema učenicima. Određena pitanja vezana uz rad učenika putem tzv. učeničkog servisa još nisu propisima regulirana, primjerice kad poslodavac ne priznaje obavljeni rad pa učenici ostaju bez primitka. U području umjetničkih, audiovizualnih, promidžbenih, sportskih i sličnih aktivnosti i dalje nedostaju jasna pravila kojima bi se reguliralo sudjelovanje djece, bez obzira na to je li riječ o naplatnom ili nenaplatnom sudjelovanju, uključiviši i ono koje se odnosi na kreiranje sadržaja na društvenim mrežama od strane djece. U odnosu na djecu koja prose mjere koje poduzimaju policija i sudovi, kao ni mjere koje poduzimaju tijela socijalne skrbi, nisu dovoljno učinkovite u zaštiti djece.

Zaštita imovinskih prava djeteta - Iako se povrede imovinskih prava djece rjeđe prijavljuju, uočavamo da preširoko tumačenje pojma vrijednije imovine, a bez konkretnih preventivnih zaštitnih mehanizama može dovesti do povećanja broja slučajeva povreda njihovih prava. Radi bolje i učinkovitije zaštite interesa djece u ostavinskim postupcima uočava se potreba izrade protokola postupanja u onim situacijama kada nasljeđuju djeca. Potrebno je ažurnije postupanje HZSR-a i poduzimanje radnji za zaštitu imovinskih interesa djece, posebice u slučajevima kada se radi o upravljanju imovinom ili zaštiti imovinskih interesa djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi kao i osmišljavanje smjernica za postupanje i procjenu rizika.

Oglašavanje - Najveći broj pritužbi odnosio se na oglašavanje igara na sreću: na televiziji, radiju, internetu, javnim mjestima, sportskim natjecanjima i u materijalima za djecu. Građani su upozoravali na veliku prisutnost reklama za kladionice i kockarnice, a pritužbe su se odnosile i na oglašavanje u trgovačkim centrima, neprimjereno oglašavanje proizvoda poput napitaka s kofeinom te agresivne marketinške kampanje usmjerene prema djeci. Već duži niz godina naglašavamo da djeca postojećim propisima nisu odgovarajuće zaštićena od potencijalno negativnog utjecaja oglašavanja. Iako su nove zakonske odredbe o igrama na sreću donijele određeni napredak u zaštiti djece, praksa pokazuje da i dalje postoje slabosti. Potrebno je smanjiti izloženost djece oglašavanju štetnih proizvoda poput alkohola, energetskih pića i hrane s visokim udjelom masti, šećera i soli, kao i jačanje medijske i informacijske pismenosti djece kako bi mogla prepoznati promotivne sadržaje i njihov potencijalni negativan utjecaj.

Dječji proračun - Sukladno Općem komentaru Odbora za prava djeteta br.19. o izdvajanju sredstava iz javnih proračuna za ostvarenje dječjih prava u RH, dječji proračun predstavlja važan, ali još uvijek nedovoljno iskorišten instrument javnih politika. Njegov daljnji razvoj mogao bi značajno pridonijeti učinkovitijem, pravednijem i dugoročno održivijem sustavu ulaganja u djecu. Bez sustavne primjerne dječjeg proračuna, kao alata za planiranje, praćenje i evaluaciju javnih politika usmjerenih na djecu, provedba Europskog jamstva za svako dijete ne može se smatrati učinkovitom.

2.6. KULTURNA PRAVA I PRAVO NA SLOBODNO VRIJEME

U području ostvarivanja kulturnih prava i prava na slobodno vrijeme u 2025. zaprimili smo 41 prijavu. U ukupnom broju prijavi, kao i prethodnih godina, najveći broj prijavi odnosi se na zaštitu prava djece sportaša (34 prijavi). U ostalim prijavama ukazivano je na neadekvatno uređenje dječjih javnih igrališta, parkova i drugih javnih površina koje su namijenjene za slobodne aktivnosti djece, na nedostatne sigurnosne i organizacijske uvjete u obavljanju djelatnosti obrta za čuvanje i/ili igranje djece i dr. Programi za kvalitetno provođenje slobodnog vremena nisu jednako dostupni djeci na što smo ukazali resornom ministarstvu i jedinicama lokalne samouprave.

2.7. PRAVOSUDNO-ZAŠTITNA PRAVA

Tijekom 2025. postupali smo u 127 pojedinačnih slučajeva povrede prava djece u pravosudnom postupku koje se ponajviše odnose na nezadovoljstvo građana radom i postupanjem policije, djelatnika HZSR-a, posebnih skrbnika i pravosudnih tijela (sudova i državnih odvjetništava), primarno na dugotrajnost i neučinkovitost postupanja, na rad konkretne osobe koja radi na predmetu te na nezadovoljstvo odlukama koje ta tijela donose. U 2025. proveli smo posebno istraživanje o primjeni instituta posebnog skrbništva u praksi, s obzirom na uočene slabosti tog instituta i dvojbe oko njegove učinkovitosti.

2.7.1. Zaštita djeteta žrtve i svjedoka

Prema podacima MUP-a, u 2025. počinjeno je 6.363 kaznenih djela na štetu djece. U velikom broju djeca su bila žrtve kaznenih djela počinjenih u obiteljskom okruženju ili u neposrednoj vezi s obiteljskim odnosima. U najvećem su broju djeca oštećena kaznenim djelima protiv braka, obitelji i djece (3.729), od čega je najviše povreda djetetovih prava (2.987) i povrede obveze uzdržavanja (436). Uz sporost postupka i procesuiranja počinitelja, problemi žrtava pravosuđu očituju se u nedostatku odgovarajućeg tretmana za dijete, nedovoljnoj potpori i zaštiti žrtava, povredi prava na tajnost podataka te nedostatku informacija o načinu pristupa pravosuđu, aspektima vođenja postupka i pravima koja imaju u postupku. Kako bi se unaprijedio položaj djeteta žrtve, u Hrvatskoj je u tijeku provedba projekta uspostave Barnahus modela, kojemu je cilj, u najvećoj mogućoj mjeri, smanjiti traumu koju djeca žrtve doživljavaju tijekom sudskih postupaka, okupljanjem relevantnih stručnjaka na jednom mjestu kroz multidisciplinarni i međusektorski pristup. Ured pravobranitelja za djecu izradio je Smjernice za organizacijski i prostorni koncept Dječje kuće, kao temelj za donošenje *Zakona o Dječjoj kući Republike Hrvatske tijekom 2026.*

2.7.1.1. ZAŠTITA OD SPOLNOG ISKORIŠTAVANJA I ZLOUPOTREBE

Prema podacima MUP-a, u 2025. prijavljena su 892 kaznena djela spolne naravi počinjena na štetu djece. Pravobraniteljica za djecu zaprimila je 28 prijavi koje se odnose na spolno iskorištavanje i zloupotrebu djece. Najviše obavijesti zaprimamo od odgojno-obrazovnih ustanova o primjeni *Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja*. Sustavne probleme uočavamo u pravnim prazninama provjere prethodne osuđivanosti, izricanju rada za opće dobro i uvjetne osude kao sankcija za spolne delikte na štetu djece, duljini trajanja sudskih postupaka, neobvezatnoj i nedostatnoj edukaciji djece i odgojno-obrazovnih djelatnika.

2.7.2. Zaštita prava djece u sukobu sa zakonom

Podaci MUP-a o kriminalitetu djece i maloljetnika⁴ u 2025. govore o povećanju broja počinitelja, a smanjenju broja kaznenih djela u odnosu na 2024. I dalje dominiraju imovinska kaznena djela te kaznena djela protiv osobne slobode. Učestala su i nasilna ponašanja djece i maloljetnika na svim mjestima i prema različitim žrtvama te kaznena djela

4 Izraz maloljetnik u našem kaznenom zakonodavstvu odnosi se na kazneno i prekršajno odgovornu djecu počinitelje u dobi od 14 do 18 godina.

iz područja spolnosti. Iako u padu, visoko su rangirana i kaznena djela povezana sa zlouporabom droge. Podaci upućuju na povećani kriminalni povratak čiji uzroci nisu dovoljno analizirani ni sustavno istraženi. Nužno je preispitati i učinkovitosti izvršenja maloljetničkih sankcija te ih unaprijediti. Velik broj kazneno neodgovorne djece počinitelja upućuje na nedostatne zaštitne i preventivne mjere sustava koji se bave primarno prevencijom (odgoj i obrazovanje, socijalna skrb, zdravstvo) te na nedostatak ranih intervencija.

Prema podacima Uprave za zatvorski sustav i probaciju MPUDT-a, tijekom 2025. u istražni zatvor upućeno je 119 maloljetnika/ca, što je povećanje od 52,5 % u odnosu na prošlu godinu. Najdulje trajanje istražnog zatvora bilo je jednu godinu i mjesec i pol dana. Zbog nepostojanja zatvorenih zavodskih ustanova čiji osnutak već godinama propisuje ZSM, maloljetnici i dalje mjeru istražnog zatvora izvršavaju u posebnim zatvorskim jedinicama koje se nalaze u zatvorima te izostaju međunarodni i nacionalni standardi provođenja ove mjere lišenja slobode.

Maloljetnici nisu obuhvaćeni dijagnostičkim postupkom, nije im omogućen rad ni poduka, a onima koji pohađaju redovnu školu najčešće nije osiguran nastavak obrazovanja kojeg prekidaju prilikom lišenja slobode. Zbog raspršenosti zatvora po cijeloj Hrvatskoj i nedostatka dječjih i adolescentnih psihijatara u manjim sredinama, u postojećim uvjetima je nedostatna i specijalizirana psihijatrijska skrb i liječenje maloljetnika. Nedostatna je i stručna podrška službenika tretmana koji zbog prenapučenosti zatvora i preopterećenosti rada s odraslim zatvorenicima, potrebama maloljetnika ne pristupaju sustavno i planski. Kršenje prava maloljetnika u istražnom zatvoru upućuje na nužnost osnivanja zatvorenih zavodskih ustanova.

Podaci zatvorskog sustava upućuju i na porast broja maloljetnika/ca kojima je izrečena odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod, a prema podacima MROSP-a uočava se mali broj izricanja odgojne mjere upućivanja u odgojnu ustanovu što je moguće posljedica smanjenja smještajnih kapaciteta u procesu transformacije i deinstitucionalizacije. Zbog toga suci za mladež i djelatnici HZSR-a otežano pronalaze ustanovu za izvršenje ove odgojne mjere.

U svijetlu rasprava o pogodnoj minimalnoj dobi za kaznenu odgovornost djece u svijetu i RH i ideje o njenom snižavanju koja je u RH 14 godina, podsjećamo na Stajalište Odbora za prava djeteta UN-a utemeljena na *Konvenciji o pravima djeteta* i stručnim istraživanjima je da je 14 godina najniža moguća dob za kaznenu odgovornost, a preporučuje se i 15 ili 16 godina bez iznimke. U skladu s mišljenjem stručnjaka i zagovornika prava djece, podržavamo dosadašnju dobnu granicu kaznene odgovornosti u RH. No, i dalje upozoravamo na nedostatnu ranu procjenu rizika i rane intervencije, na potrebu unaprjeđivanja brige za mentalno zdravlje svakog djeteta, posebice onog koje odrasta u riziku, pri čemu je nužna bolja međuresorna suradnja svih sustava koji brinu o djeci.

2.8. SIGURNOST, NESREĆE I UGROŽAVAJUĆA OKRUŽENJA

Prometna sigurnost djece - Tijekom 2025. godine postupali smo u 139 pojedinačnih predmeta vezanih uz stradavanje i ugroženost djece u prometu, temeljem informacija MUP-a i građana. Građane posebno zabrinjava nekontrolirano korištenje električnih romobila na javnim površinama te ističu potrebu zaštite djece koja upravljaju električnim romobilima, ali i druge djece – pješaka – koja su ugrožena nepropisnom vožnjom. Pratili smo i opće pojave, upućivali preporuke i sudjelovali u zakonodavnim inicijativama za izgradnju cjelovitog sustava zaštite i promicanja prava i interesa djece dominantno u cestovnom prometu. U prometnim nesrećama u Hrvatskoj u 2025. stradalo je 1.751 dijete, najviše kao putnici i vozači. Poginulo je 14 djece: 10 putnika, troje vozača i jedan pješak. Potrebno je poboljšati cestovnu infrastrukturu diljem RH, jačati preventivne aktivnosti i programe za zaštitu djece te sigurne uvjete prijevoza u svim vrstama prometa s ciljem sveobuhvatnog dosega sve djece, od predškolske do srednjoškolske dobi, kao i njihovih roditelja te snažnije i učestalije sankcionirati počinitelje za „četiri ubojice u prometu“: pojas, brzinu, alkohol i mobitel, naročito kada je u pitanju prijevoz djece.

Sigurnost djece na dječjim igralištima, igraonicama i drugim mjestima - Dječje igraonice su jedno od područja u kojima godinama nema poboljšanja u osiguravanju sigurnosti djece. I dalje ne postoji propis koji uređuje uvjete za otvaranje dječjih igraonica, osiguravanje prostornih, kadrovskih i sigurnosnih uvjeta za njihov rad, kao niti nadzor nad njihovim radom, a nije niti određeno tijelo koje bi bilo nadležno za ovo područje i donošenje takvog propisa. Nastavljamo zaprimati pojedinačne prijave građana koji ukazuju na neodržavanje, trošnost i nesigurnost sprava na dječjim igralištima. Upućene su preporuke JLS da, sukladno obvezama, više sredstava odvoje i utroše te unaprijed planiraju u skladu sa svojim komunalnim planovima za izgradnju i obnovu te održavanje igrališta i ostalih otvorenih

prostora za igru djece. U 2025. uputili smo i preporuku svim jedincima JLS-a kojom ukazujemo na potrebu poboljšanja komunalnog nadzora nad igralištima kako bi spriječili boravak pasa i onečišćenje igrališta.

Štetni i ugrožavajući utjecaji iz okoliša i drugo - Porast temperature zraka odnosno globalno zatopljenje posljedično utječu na sve češća i intenzivnija nevremena i oluje praćene ekstremnim vrućinama, poplavama i sušama. Kako bi se smanjili ovi učinci, nužno je jačati javne usluge i infrastrukturu, otporne na klimatske promjene, uključujući sustave ranog upozorenja i brzi odgovor na ekološke krize. U odnosu na pojedinačne prijave iz područja štetnih i ugrožavajućih utjecaja iz okoliša na dječja prava, u 2025. smo postupali po prijavama koje su se odnosile na štetne utjecaje iz okoliša na zdravlje djece te na druge slučajeve ugroženosti sigurnosti djece.

Prema podacima MUP-a, tijekom 2025. godine od posljedica uporabe pirotehničkih sredstava zabilježena su stradavanja djece do 14 godina koja ne bi smijala koristiti pirotehnička sredstva. Osim sigurnosnog aspekta, važno je uzeti u obzir i negativan utjecaj buke na malu djecu. Glasni zvučni efekti pirotehničkih sredstava mogu uznemiriti djecu, izazvati strah i poremetiti san, što dodatno opravdava potrebu za strožom regulacijom i odgovornijim ponašanjem u zajednici.

Sve navedeno upućuje na potrebu sustavnijeg pristupa – kombinacije zakonskih, nadzornih i edukativnih mjera – kako bi se smanjio broj ozljeda, zaštitila imovina i osiguralo mirnije i sigurnije okruženje za djecu. Predlažemo razmotriti prijedlog zabrane, prodaje i uporabe svih pirotehničkih sredstava djeci te postrožiti kontrolu internetske prodaje i dostave pirotehničkih sredstava, uz obveznu provjeru dobi kupca.

Nestala djeca - Djeca u bijegu iz ustanove ili vlastitog doma nerijetko postaju žrtve nasilja i iskorištavanja, i to upravo od strane onih odraslih koji im pružaju „utočište”, a uz koje se djeca vezuju jer su ranjiva zbog svoje dobi i situacije te su najčešće iz nesređenih obiteljskih prilika i nesvjesna rizika kojem se izlažu. Ovako izloženi mogu postati žrtve trgovanja ljudima. Osobito pratimo djelovanje u situacijama kada djeca bježe iz ustanova u kojima su smještena i kada je nužna brza reakcija i pravovremeni pronalazak. Važno je da se u odgojnim ustanovama bjegovu djece ne smatraju uobičajenim ponašanjem te da im se pristupa kao važnom problemu koji se mora istražiti i prevenirati

2.9. DISKRIMINACIJA

Primili smo 40 prijave u kojima smo postupali na temelju Zakona o suzbijanju diskriminacije (ZSD). Najzastupljenije su prijave u području odgoja i obrazovanja (30). Tri prijave odnose se na područje stanovanja, što prethodnih godina nije bio slučaj. Po dva slučaja prijavljena su u području sporta i pristupa robama i uslugama, a po jedan slučaj u području kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, socijalne skrbi i zdravstvene zaštite.

Potrebno je osigurati **sustavnu edukaciju odgojno-obrazovnih radnika o zabrani** diskriminacije i govora mržnje te načinima zaštite djece od diskriminacije, sustavnu edukaciju o djeci s TUR-om, zdravstvenim teškoćama, problemima u ponašanju i problemima mentalnog zdravlja. Potrebno je razviti mehanizme za praćenje i reagiranje u slučaju bilo kojeg oblika diskriminacije unutar odgojno-obrazovnog sustava; ulagati dodatne napore za sprječavanje obrazovne segregacije romskih učenika u sustavu osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja; u općim aktima JLP(R)S-a i dječjih vrtića kojima se uređuju upisi u dječje vrtiće i ostvarivanje prava prednosti za upis i sufinanciranje boravka u dječjim vrtićima, ukinuti odredbe koje imaju diskriminatorni učinak na djecu; kreirati/osmisliti protokol procjene za utvrđivanje razvojnog profila djeteta s TUR-om tijekom provedbe inicijalnog razgovora s roditeljima i djetetom u procesu upisa u vrtić te provoditi edukacije za predstavnike tijela javne vlasti o ljudskim pravima i zabrani diskriminacije.

2.10. OSTALA PRAVA I NENADLEŽNOST

U odnosu na broj zaprimljenih upita, zamolbi i telefonskih poziva dio njih nije se odnosio na povrede prava djece i ne pripadaju području stvarne nadležnosti pravobraniteljice za djecu. Pritužbe upućujemo nadležnim institucijama ili savjetujemo podnositelja kome se obratiti.

3. DJEČJE SUDJELOVANJE

Mreža mladih savjetnika i Forum mladih 16+ - Mreža mladih savjetnika (MMS), stalno savjetničko tijelo pravobraniteljice za djecu, djeluje od 2010. godine. Forum mladih 16+ (FM 16+) savjetnička je skupina djece na pragu punoljetnosti. Rad FM-a 16+ i rad MMS-a temelje se na istim načelima.

Članovi MMS-a i FM-a 16+ su savjetnici i suradnici pravobraniteljice te svojevrsni ambasadori koji svojim vršnjacima prenose informacije o svojim aktivnostima i radu pravobraniteljice te ih upoznaju s dječjim pravima i njihovom zaštitom. U okviru svoje savjetničke uloge, upoznaju pravobraniteljicu sa svojim stajalištima o položaju djece i mladih u društvu i problemima s kojima se suočavaju u sredinama u kojima žive te predlažu načine njihovog rješavanja. Svoju savjetničku ulogu ostvaruju u neposrednom kontaktu s pravobraniteljicom i djelatnicima Ureda, na *online* sastancima i putem *WhatsApp* grupe. Tijekom 2025. bila je aktivna šesta generacija MMS-a (25 članova) te druga generacija FM 16+ (16 članova).

„Uživo“ smo održali dva nacionalna sastanka MMS-a i jedan FM-a 16+, jedan *online* sastanak svih članova MMS-a o umjetnoj inteligenciji i obrazovanju te po jedan *online* sastanak sa svakom od savjetničkih mreža radi upoznavanja s novoizabranom pravobraniteljicom za djecu. Na poziv UNICEF-a, predstavnici Foruma mladih 16+ su sudjelovali u radu Dječje referentne skupine UNICEF-a za evaluaciju sustava praćenja prava djece.

Na međunarodnom planu članovi Mreže i Foruma su i ove godine bili aktivni u radu EU Platforme dječje participacije (CPP) kroz aktivnosti Savjetodavnog odbora CPP-a u koji je izabrana mlada savjetnica FM 16+. Član MMS-a pete generacije koji je sudjelovao u radu prvog Savjetodavnog odbora CPP-a je, zbog zapaženog doprinosa i razumijevanja dječje participacije pozvan nastaviti suradnju s CPP-om i nakon završetka mandata u Savjetodavnom odboru. Godina je obilježena aktivnostima Europske mreže mladih savjetnika pravobranitelja za djecu (ENYA) koja djeluje pri Europskoj mreži pravobranitelja za djecu (ENOC). Bili smo domaćini ENYA Foruma 2025. i koordinatori – voditelji aktivnosti u kojima su sudjelovali naši mladi savjetnici, ali i mladi savjetnici zemalja - članica ENYA-e/ ENOC-a. Rad MMS-a smo kao primjer dobre prakse dječjeg sudjelovanja predstavili na konferenciji “Children’s Rights Days” održanoj u Budimpešti u organizaciji Srednjoeuropske akademije i Udruge za prava djece iz Mađarske, koja se bavila temom autentičnog sudjelovanja djece.

Susreti s djecom - Tijekom 2025. realizirano je 16 susreta s djecom iz osnovnih i srednjih škola uživo i dva *online* susreta u kojima je sudjelovalo 416 djece. Osim toga, s djecom smo surađivali i međusobno dijelili uvide o ostvarivanju njihovih prava kroz Program UPSHIFT.⁵ S djecom smo se susretali, družili te razmjenjivali informacije, dojmove i mišljenja o načinu na koji vide i žive dječja prava u Hrvatskoj i na događajima u organizaciji Saveza društava „Naša djeca“ Hrvatske te na sastancima s članovima Vijeća korisnika u centrima za pružanje usluga u zajednici prilikom obilazaka mjesta na kojima žive.

Dječje poruke i prijedlozi s ovih susreta važni su u našem radu i u našoj komunikaciji s donositeljima odluka i drugim relevantnim institucijama o potrebama djece i njihovim očekivanjima.

4. IZDOJENA PODRUČJA ZAŠTITE PRAVA DJECE

4.1. Djeca pripadnici nacionalnih manjina

Ove godine prijave i inicijative koje je Ured zaprimio odnosile su se ponajprije na ostvarivanje prava djece pripadnika romske nacionalne manjine, a Ured je pratio i zaštitu prava djece pripadnika srpske nacionalne manjine. U odnosu na romsku djecu, najveći dio obraćanja odnosio se na povrede prava u odgojno-obrazovnom sustavu, zatim na

⁵ UPSHIFT Program se provodi u organizaciji UNICEF-a za Hrvatsku i Udruge IKS i dio je šire inicijative ISKORAK usmjeren na izgradnju životnih vještina adolescenata (djece i mladih u dobi od 13 do 19 godina) u izvan-obiteljskoj skrbi.

pitanja ostvarivanja roditeljske skrbi i uvjeta u kojima djeca odrastaju, zaštitu od nasilja, ostvarivanje prava u sustavu socijalne skrbi, zdravstvena prava te pravosudno-zaštitna prava djece. U području odgoja i obrazovanja osobita se pozornost i nadalje usmjeravala na strukturne prepreke uključivom obrazovanju romske djece, među kojima se posebno ističe obrazovna segregacija. Važno je da se mjere usmjerene na smanjenje segregacije temelje na sustavnom praćenju i analizi stanja te na jasnoj koordinaciji nadležnih tijela na nacionalnoj i lokalnoj razini, kako bi se spriječilo da organizacijska i kapacitetna ograničenja sustava u praksi rezultiraju odvajanjem djece ili smanjenjem kvalitete obrazovanja. U odnosu na prava djece pripadnika srpske nacionalne manjine, prijave su se odnosile na međuvršnjačko nasilje u školama.

4.2. Djeca s problemima u ponašanju

Prava djece s PUP-om krše se u svim sustavima: od odgoja i obrazovanja, socijalne skrbi, zdravstva i pravosuđa do postupanja policije i izvršenja odgojnih mjera. Ostvarivanje njihovih prava nerijetko je veliki izazov za sve stručnjake i sustave u cjelini. I dalje se najveći broj prijava odnosio na PUP djece u školi povezane s vršnjačkim nasiljem i drugim oblicima neprihvatljivog ponašanja. Iako je dijete s PUP-om učenik s teškoćama koji ima pravo na inkluzivno obrazovanje i ostvarivanje svih njegovih specifičnih odgojno-obrazovnih potreba u redovnoj školi, odgojno-obrazovni sustav potrebama ove djece još uvijek pristupa stihijski, bez jasnog koncepta i zakonskog okvira koji bi ujednačili i unaprijedili stručna postupanja u zaštiti njihovih prava i interesa. Nužno je da škole, u suradnji s drugim resorima, razviju sustavnu stručnu podršku ovim učenicima, zbog čega je potrebno donijeti odgovarajući pravni i stručni okvir za djelovanje u radu s ovom djecom. Potrebno je i da učitelji i nastavnici u svom temeljnom obrazovanju dobiju više sadržaja koji se odnose na specifične potrebe i metodiku rada s djecom s PUP-om. Ključna je i međuresorna suradnja, rana procjena rizika, integrirani pristup u radu s djecom, roditeljima i nastavnicima i zapošljavanje više stručnjaka u stručnoj službi koji će, osim u pružanju podrške djeci s PUP-om, sustavnije raditi i na prevenciji. Nedostatnom ostvarivanju i kršenju prava i interesa djece s PUP-om u školi pridonosi i nedostatak jasne regulative, budući da najavljavani *Pravilnik o načinu i obliku provođenja odgojno-obrazovne potpore i stručnog tretmana učenika u riziku za razvoj PUP-a i učenika s PUP-om*, nije donesen, iako je na javno savjetovanje upućen još 2019.

Sustav socijalne skrbi obuhvaća djecu u riziku i s početnim PUP-om pa sve do djece koja čine kaznena djela i prema njima se vode kazneni postupci i izvršavaju odgojne mjere. Učinkovitost socijalnih usluga za dijete i obitelj često ovisi o uspješnoj međuresornoj suradnji s drugim sustavima, posebice odgojno-obrazovnim i sustavom pravosuđa te njihovom zajedničkom i koordiniranim djelovanju. Zbog preveniranja izdvajanja djeteta iz obitelji i zaštite mentalnog zdravlja, potrebno je unaprijediti oblike pomoći i podrške obiteljima i djeci u riziku te rane intervencije učiniti svima dostupne. Potrebno je razviti i specijalizirano udomiteljstvo za djecu s PUP-om. I dalje su prisutne sustavne teškoće u radu domova za djecu s PUP-om (CPUZ-a). Zbog transformacije ustanova i smanjenih smještajnih kapaciteta često je otežan smještaj takvog djeteta u ustanovu socijalne skrbi te pojedina djeca u ugrožavajućim obiteljima i neprimjerenim ustanovama čekaju i više mjeseci na potrebnu skrb, zaštitu i tretman. U ustanovama su manjkave i tretmanske aktivnosti, učestalo je vršnjačko nasilje i bjegovi. Zbog izostanka sveobuhvatne skrbi i zaštite, najsnažnije se krše prava i interesi djece koja iskazuju intenzivni PUP i koja se već nalaze u ustanovama, za čije složene potrebe sustav nema primjerenog rješenja.

4.3. Djeca čiji su roditelji u zatvoru

Tijekom 2025. primili smo 25 pojedinačnih prijava koje se odnose na prava djece čiji su roditelji lišeni slobode te smo ostvarili dvadesetak telefonskih savjetovanja. Prijave su nam najčešće upućivali roditelji djece, oni na slobodi i oni u zatvoru. Pojedine su se odnosile na traženje da sudjelujemo u odlukama o uvjetnom otpustu ili prekidu kazne za zatvorenika, sa zahtjevom da se odluka primarno temelji na činjenici roditeljstva. Najveći broj prijava odnosio se na neprimjernu roditeljsku i/ili srodničku skrb, nedostatna materijala sredstva za život djece, nedovoljno posjeta i kontakata, na sprečavanje sudjelovanja u životu djeteta te na pitanje sigurnosti djeteta. U pozadini većine ovih pritužbi su poremećeni roditeljski ili srodnički odnosi zbog čega roditelj u zatvoru propituje skrb o djetetu, a nerijetko

prijavljuje i sumnju na nasilje drugog roditelja i/ili njegovog partnera. Prijave se odnose i na neplaćanje uzdržavanja za djecu. Boravak roditelja u zatvoru najčešće otežava poziciju djeteta koje potražuje sredstva uzdržavanja u cilju osiguravanja svojih svakodnevnih životnih potreba. Pritužbe su se odnosile i na okolnosti lišenja slobode. Prijavitelji su često bili nezadovoljni udaljenošću kaznenog tijela od mjesta prebivališta djeteta zbog čega se posjete rjeđe odvijaju. Prijavljuju i duljinu posjeta i telefonskog razgovora koji kaznena tijela skraćuju zbog objektivne okolnosti velikog broja zatvorenika te ova prava nisu ujednačena u svim kaznenim tijelima.

U tijeku je i revizija *Smjernica Vijeća Europe o pravosuđu prilagođenom djeci* te smo kao članovi mreže *Children of Prisoners Europe* (COPE) sudjelovali s komentarima na nacrt budućih smjernica. Naglasili smo da su djeca čiji su roditelji u sukobu sa zakonom izuzetno ranjiva te je zbog njihovih specifičnih i višedimenzionalnih potreba, nužno da budu vidljivija. Istaknuli smo moguće prijetnje pravima djece koja žive s majkama u zatvoru, opasnosti kada su djeca prisutna uhićenju roditelja i opasnosti prilikom odlučivanja o pravima posjeta u kontekstu obiteljskog nasilja.

U Hrvatskoj i na međunarodnom planu sve više se prepoznaju potrebe i važnost zaštite prava djece čiji su roditelji u zatvoru, te postoji niz dobrih praksi i načina rada u zaštiti, promociji i praćenju ostvarivanja prava ove skupine djece. Međutim unatoč ostvarenim pomacima, ima još prostora za unaprjeđenje, posebice kroz uključivanje drugih sustava.

4.4. Djeca i mediji

I tijekom 2025. zabilježili smo kršenja prava djeteta u medijima korištenjem neprimjerenog rječnika za djecu s problemima u ponašanju. Zabilježili smo više od 1.270 medijskih objava o našem radu, 934 objave na internetskim portalima, 118 televizijskih i 133 radijskih priloga te 139 objava u tiskanim medijima. Tijekom 2025. odgovorili smo na više od 150 novinarskih upita o različitim područjima zaštite prava djece. Analizom medijskog sadržaja u 2025. evidentirano je ukupno 2.708 članaka u dnevnim i tiskanim izdanjima novina u RH koja se odnose na djecu.

Mediji su u 2025. o djeci uglavnom izvještavali izbjegavajući senzacionalizam, dok se povreda privatnosti u većoj mjeri sada odnosi na područje društvenih mreža. Prema izvješću Hrvatskog novinarskog društva (HND), u 2025. za povredu prava djeteta Vijeću časti nije stigla niti jedna prijava, dok je Vijeće za elektroničke medije raspravljalo o 67 predmeta koji se odnose na zaštitu maloljetnika u elektroničkim medijima. Zbog povrede prava na privatnost u medijima zabilježili smo 26 prijava što je manje nego godinu ranije kada ih je bilo 42. Prijave su se odnosile na medijsko izvještavanje, odnosno objave fotografija/snimaka djeteta bez suglasnosti roditelja, objave medijskih sadržaja na kojima su djeci zamučena lica, no iz drugih podataka je moguće otkriti njihov identitet te snimanje i fotografiranje lokalnih političara s djecom u sklopu kampanje za lokalne izbore. Ured pravobraniteljice za djecu zaprimio je 36 prijava koje su se odnosile na potencijalno štetne sadržaje u medijima. Kada je riječ o medijskoj pismenosti, smatramo da medijsko i informacijsko obrazovanje prvenstveno treba biti integrirano u redovno školsko obrazovanje u formi obveznih kurikuluma medijske i informacijske pismenosti. Nažalost, medijska pismenost još je uvijek međupredmetna tema u našim školama, a informacijske vještine uče se kroz kurikulum nastavnog predmeta informatika, koji nije obavezan za sve razrede osnovne škole.

4.5. Djeca u digitalnom okruženju

Istraživanja, ali i pritužbe Uredu pravobraniteljice za djecu ukazuju da se roditelji vrlo često osjećaju nedovoljno informirano o tome kako zaštititi dijete u *online* okruženju te nemaju nadzor i kontrolu nad onime što im dijete radi i kako provodi vrijeme na internetu. Stoga je nužno osnaživati roditelje kroz različite radionice ili kampanje o pravilnom korištenju novih tehnologija i o načinima zaštite.

Nužne su i sustavne mjere javne politike koje će osnažiti digitalnu pismenost, potaknuti roditeljsku medijaciju i osigurati bolju podršku mentalnom zdravlju djece u digitalnom dobu. Odgojno-obrazovni sustav se treba znatno aktivnije uključiti na razvijanje digitalnih kompetencija učenika i to u temama sigurnosti, komunikacijske kulture,

zaštite privatnosti i kritičkog vrednovanja sadržaja, ali i odgovornog korištenja umjetne inteligencije. Rizici i potrebe djece u digitalnom okruženju prepoznate su u međunarodnim i nacionalnim propisima i politikama. No, još je mnogo prostora za poboljšanje, kako na praktičnoj i preventivnoj razini, tako i na zakonodavnoj.

Na razini Europske unije došlo je do znatnih promjena u regulaciji digitalne tehnologije i internetskih prostora usvajanjem *Zakona o digitalnim uslugama (Digital Services Act – DSA)*, a u 2025. je i Republika Hrvatska donijela Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2022/2065. Mjere propisane ovim zakonom odnose se na privatnost, sigurnost i zaštitu maloljetnika, ciljne grupe na koje su usmjereni oglasi i na dostupnost štetnim sadržajima. Europska komisija je objavila i *Smjernice za zaštitu maloljetnika* koje platformama nalažu uvođenje strožih provjera dobi, postavljanje računa maloljetnika na privatne tako da su njihovi osobni podaci, kao i podaci i sadržaj društvenih mreža skriveni od onih s kojima nisu povezani te zabranu ciljanog oglašavanja djeci.

U 2025. zaprimali smo prijave povreda prava djece, koja se odnose na različita područja digitalnog okruženja: privatnost, nasilje, oglašavanje, a pritužbe Uredu su se uglavnom odnosile na povredu djetetove privatnosti. Zaprimali smo i pritužbe na komercijalizaciju djece od strane roditelja na društvenim mrežama.

4.6. Umjetna inteligencija

U 2025. aktivno smo sudjelovali u radu Stručne skupine za izradu Nacionalnog plana i Akcijskog plana za razvoj umjetne inteligencije. Ne umanjujući potencijal digitalizacije i sustava UI, koji djeci omogućavaju razvoj informatičke i medijske pismenosti, te im olakšavaju dostupnost korisnim informacijama i kreativnom sadržaju, posebnu pozornost potrebno je posvetiti sustavima UI koji predstavljaju rizik za djecu, uz jamstvo određivanja prioriteta dječjih prava u politikama svih dionika koji koriste sustave UI. Na nacionalnoj razini potrebno je osigurati jasna i nedvosmislena temeljna načela i standarde koje bi sustavi UI trebali poštivati u odnosu na djecu, kao i detaljne i konkretne smjernice, radnje i korake za države, tvrtke i druge dionike kako bi ispunili svoje obveze u vezi s pravima djece i tehnologijama UI.

Kao krajnjim i samostalnim korisnicima, djeci je potrebno pružiti na njima razumljiv način sve relevantne informacije s ciljem boljeg razumijevanja i povjerenja u sustave UI, istovremeno uklanjajući mitove i zablude o UI.

Također je nužno ugrađivanje sustavnih zaštitnih mehanizama koji prepoznaju rizične aktivnosti i obrasce komunikacije djece te, po mogućnosti, alarmiraju druge sustave (primjerice krizne linije za podršku). Sustavni zaštitni mehanizmi trebali bi istovremeno upućivati djecu na stručne resurse umjesto na rasprave sa sustavima UI o osjetljivim temama, uz obavještanje zakonskih zastupnika o tome s kojim sustavima dijete učestalo i intenzivno komunicira. Posebno zabrinjava porast materijala koji sadrže „nudifikaciju“ djece i „deepfakeove“, stoga je nužno stvaranje jasnog strateškog i zakonodavnog okvira usmjerenog zaštiti djece u online prostoru, uz redovito praćenje i, po potrebi, pooštavanje kaznenopravne politike.

4.7. Djeca koja se bave sportom

Na prava djece koja se bave sportom odnosilo se 77 predmeta u 2025., što je znatno povećanje u odnosu na 52 predmeta u 2024. Neki građani se obraćaju pravobraniteljici kako bi prijavili nasilno ili nepedagoško postupanje sportskih djelatnika, pritužili se na nestručan rad u sportu ili pak ukazali na posljedice konflikata odraslih na djecu sportaše. Zaprimali smo i pritužbe na odluke klubova i saveza, kao i na okolnosti vezane uz sportska natjecanja. Neke pritužbe su se odnosile na privatnost djece sportaša, a postupali smo i po pritužbama vezanim uz dostupnost sportskih objekata. Redovita fizička aktivnost doprinosi očuvanju i unapređenju zdravlja svakog pojedinca, a sport kroz svoja zadana pravila doprinosi stjecanju radnih navika kod djece, uči ih poštivanju pravila i djeluje odgojno i preventivno. Zbog toga je važno poticati djecu na uključivanje u sport te osigurati da sportske aktivnosti za djecu budu fizički i materijalno dostupne.

4.8. Djeca u pokretu

Pratili smo ostvarivanje prava djece u migracijama, osobito djece bez pratnje koja i dalje predstavljaju izrazito ranjivu skupinu. I dalje zaprimamo upozorenja o otežanom pristupu međunarodnoj zaštiti, dok nadležna tijela navode da zakonito postupaju. U kontekstu novog Pakta o migracijama i azilu naglašavaju se dodatna jamstva za djecu bez pratnje, no i dalje ističemo da zadržavanje djece nije u njihovu najboljem interesu te da smještaj mora biti primjeren njihovim potrebama. Bilježi se pad broja djece bez pratnje, ali se nastavlja trend kratkotrajnog zadržavanja i samovoljnog odlaska iz sustava, što otežava pružanje odgovarajuće skrbi. I dalje su prisutni problemi neadekvatnog smještaja, uz nedostatne kapacitete i smještaj u ustanove za djecu s problemima u ponašanju. Uočen je manji pomak u smještaju u udomiteljske obitelji, no interes udomitelja i dalje je nizak. I dalje ističemo potrebu uspostave specijalizirane ustanove. Sustav posebnog skrbništva opterećen je, a potrebna je dodatna edukacija i podrška skrbnicima. U području zdravstvene zaštite prisutne su poteškoće u pristupu uslugama, kao i izazovi u procjeni dobi djece. U obrazovnom sustavu djeca se suočavaju s jezičnim barijerama, nedostatnom podrškom i sporim uključivanjem u nastavu, dok se starija djeca često upućuju u neadekvatne programe. Otežana je i integracija obitelji zbog ograničenog pristupa vrtićima i administrativnih prepreka. I dalje je prisutan problem neujednačenih podataka o djeci bez pratnje te potreba za jačanjem međuresorne suradnje i normativnog okvira. Unatoč određenim pomacima, potrebna su daljnja sustavna unaprjeđenja radi osiguravanja zaštite i najboljeg interesa djece u pokretu.

4.9. Prava djece koja žive u ruralnim područjima i na otocima

Ured pravobranitelja za djecu i u ovoj godini je nastavio ukazivati na probleme i izazove života djeca u ruralnim područjima i na otocima. Ta se djeca češće suočavaju s ograničenom dostupnošću obrazovnih, zdravstvenih i socijalnih usluga, slabijom prometnom povezanošću te manjim brojem sadržaja za slobodno vrijeme i sportske aktivnosti. U ovim sredinama još je izražajni problem nedostatka stručnih kadrova i primjerene zaštite zbog čega je prijeko potrebno osigurati prisutnost mobilnih timova u svim sustavima. I ove smo godine upućivali preporuke za podizanje zaštite prava djece koja žive u ovim područjima.

5. PREPORUKE PRAVOBRANITELJICE

Tijekom 2025. pravobraniteljica je uputila ukupno 35 preporuka, upozorenja i priopćenja u cilju unaprjeđivanja zaštite prava sve djece ili pojedinih skupina. Preporuke najčešće upućujemo Vladi RH i nadležnim ministarstvima, posebice MZOM-u, MUP-u, MROSP-u, MZ-u i MPUDT-u, dok neke od njih upućujemo istovremeno na više navedenih adresata. Preporuke upućujemo i drugim tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima, pravnim osobama s javnim ovlastima, županijama, gradovima, medijima, udrugama. Od 35 naših preporuka, 10 preporuka je u cijelosti prihvaćeno (28,6%), od čega su tri realizirane. Pet naših preporuka je djelomično prihvaćeno (14,3%). Nisu prihvaćene tri naše preporuke (8,5%), dok na čak 12 preporuka nismo dobili odgovor (34,3%). Pet naših preporuka (14,3%) primljeno je na znanje. Status prihvaćenosti naših preporuka nas zabrinjava, posebice imajući u vidu činjenicu da je postotak njihove prihvaćenosti, u odnosu na ranije godine, u drastičnom padu.

6. NORMATIVNE AKTIVNOSTI

U unaprjeđenju normativnog okvira zaštite prava djece sudjelujemo dajući prijedloge i mišljenja na nacрте propisa, inicirajući njihovu izmjenu ili donošenje novih, sudjelujući u radu radnih skupina te saborskih odbora. Tijekom 2025. ostvarili smo 35 normativnih aktivnosti, dok smo kroz pojedine propise uputili 134 konkretna prijedloga zaštite i unaprjeđenja položaja djece. Naših 23 normativnih aktivnosti odnosilo se na davanje stručnog mišljenja u okviru postupka e-savjetovanja sa zainteresiranim javnošću, dok smo u ostalim slučajevima uputili inicijativu za izmjene propisa, uočavajući slabosti sustava u okviru našeg redovitog praćenja. Od naša 134 prijedloga, njih 24 je prihvaćeno (18%), dok čak njih 54 nije prihvaćeno (40%). Naša 34 prijedloga primljena su na znanje (25%), a u odnosu na 23 prijedloga nemamo povratnu informaciju (17%).

7. ISTRAŽIVAČKE AKTIVNOSTI

U 2025. godini proveli smo tri istraživanja u području zaštite prava i interesa djece.

Istraživanje o djeci i mladima koji se nalaze na smještaju, organiziranom stanovanju i boravku u centrima za pružanje usluga u zajednici i ustanovama za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi - provedeno je u cilju praćenja zaštite prava i dobrobiti djece koja odrastaju bez odgovarajuće roditeljske skrbi u ustanovama. Podaci pokazuju povećanje ukupnog broja djece i mladih u ustanovama za skrb o djeci. Na dan 31. prosinca 2025. taj je broj iznosio 1.143, što je za 130 više nego u 2024. Od ukupno 1.016 djece njih 316 mlađe je od sedam godina, od čega 113 mlađe od tri godine. Od njih 316, 262 nalazilo se na smještaju, a tek 54 u organiziranom stanovanju.

I dalje je značajno veći broj djece na smještaju nego u organiziranom stanovanju, pri čemu su znatno veće potrebe za organiziranim stanovanjem uz sveobuhvatnu podršku, od organiziranog stanovanja uz djelomičnu podršku. Velik broj djece mlađe od sedam godina nalazi se u institucijama zbog nedostatnih kapaciteta u udomiteljskim obiteljima. Najviše djece stiglo je u ustanove iz bioloških obitelji. Tijekom 2025. uočavamo blago smanjenje broja djece obuhvaćene uslugom boravka, ali se razvijaju druge usluge usmjerene na prevenciju institucionalizacije, osigurava praktična pomoć obiteljskih suradnika i u nekim CPUZ provodi mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora temeljem OBZ-a. Zabrinjava podatak da je veliki broj djece smješten u ustanovama. Djeci u ustanovama, s obzirom na izloženost traumatskim iskustvima i izdvajanju iz vlastite obitelji, treba osigurati psihosocijalni tretman i savjetovanje zasnovano na znanjima o traumi, a po potrebi i psihološko-psihijatrijski tretman radi prevencije teškoća mentalnog zdravlja.

Tijekom godine iz ustanova, koje skrbe o djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi, realizirano je 36 posvojenja, što je za sedam manje nego u 2024. Na dan 31. prosinca 2025. u domovima za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi i CPUZ-ima nalazilo se 208 djece koja su imala ispunjene zakonske uvjete za posvojenje. U ustanove za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi i CPUZ-e tijekom 2025. bilo je smješteno 49 djece stranih državljana bez pratnje.

Uzdržavanje djece povjerene ustanovama socijalne skrbi - U prosincu 2025. prilikom posjeta CZPUZ Maestral u Splitu, napravili smo uvid u rješenja suda kojim su djeca povjerena toj ustanovi, a sve kako bi na primjeru ove ustanove analizirala postupanja HZSR-a, posebnog skrbnika i suda u odnosu na zaštitu prava djece na uzdržavanje, odnosno stekla uvid u primjenu odredbi Obiteljskog zakona (OBZ) koje štite to djetetovo pravo. Istraživanje se odnosilo na 39 djece u odnosu na koju su roditeljima izrečene teže mjere obiteljsko pravne zaštite (mjera oduzimanja prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu) te mjera lišenja roditeljske skrbi. Od njih 39, samo **četvero** djece (10,25%) ima sudskom odlukom određeno uzdržavanje, dok za ostalu djecu povjerenu ustanovi, njih 35 (89,74 %) , sud uopće nije odlučivao o uzdržavanju, odnosno nadležni područni uredi i posebni skrbnici nisu ga ni tražili. Osim niskog postotka slučajeva u kojima se HZSR-i odlučuju na traženje uzdržavanja, u ova četiri slučaja zamjetna je i različita sudska praksa.

Djetetovo pravo na sudjelovanje u sudskim postupcima u području primjene Obiteljskog zakona (OBZ) - kako bismo stekli bolji uvid u dosadašnju praksu i u stanje participativnih prava djece kao sudionika postupaka pred sudom, u 2025. proveli smo anketu namijenjenu HZSR-ima, općinskim sudovima koji imaju obiteljske odjele te Centru za posebno skrbništvo (CZPS). Anketa je upućena na adrese 16 općinskih sudova koji imaju oformljene obiteljske odjele

te smo zaprimili odgovore njih 14. Tim putem saznajemo i za stajališta neformalno okupljenih stručnih suradnika na obiteljskim odjelima te za njihovu inicijativu da se pokrene izrada pravilnika o organizaciji rada i sistematizaciji radnog mjesta psihologa/inja na obiteljskim odjelima općinskih sudova. Većina zaprimljenih odgovora ukazuje da suci povremeno uključuju stručne suradnike u pojedinačne slučajeve, po potrebi ili prema procjeni suca. Odgovori sudova ukazuju na načelno zadovoljstvo suradnjom različitih dionika sustava, međutim gotovo svi kao problem ističu činjenicu da ona, kao ni rad stručnih suradnika sudova, nisu odgovarajuće normirani.

Posebni skrbnici upoznati su s radom stručnih suradnika na sudovima, međutim iz njihovih odgovora proizlazi da se radi o manjem broju predmeta, odnosno ograničenim iskustvima. Većina podružnica CZPS-a ističe da je nužno regulirati postupanja stručnih suradnika na sudovima. Iz odgovora stručnih radnika HZSR proizlazi kako su područni uredi uglavnom upoznati s radom stručnih suradnika na obiteljskim odjelima, ali da i dalje ima jako veliki broj onih koji se s njihovim radom nisu susretali te koji uopće nemaju informaciju o njihovom djelokrugu i praksi.

Zapažanja HZSR-a o propisima i praksi koja se odnosi na zaštitu prava djece na izražavanje mišljenja u postupcima koji se vode temeljem OBZ-a uglavnom u fokusu imaju potrebu normiranja i koordiniranja suradnje s ciljem izbjegavanja izlaganja djece učestalim razgovorima sa stručnim radnicima.

Nužno je da se, osim kriterija za utvrđivanje broja stručnih suradnika izvanpravne struke u obiteljskim odjelima, čim prije donese te objavi i opći akt kojim bi trebao biti reguliran njihov rad, kao i hodogram postupanja različitih dionika u zaštiti dječjih participativnih prava tijekom sudskih postupaka.

8

8. OBILASCI USTANOVA ZA DJECU I DRUGIH MJESTA

U 2025. godini obišli smo ukupno 33 ustanove: devet ustanova u sustavu socijalne skrbi, jednu županijsku službu i jedan područni ured HZSR-a, jednu dislociranu jedinicu Centra za posebno skrbništvo, jedno sklonište za žrtve obiteljskog nasilja, 12 odgojno-obrazovnih ustanova, pet kaznenih ustanova i tri ustanove gdje borave djeca migranti i djeca bez pratnje.

9

9. OSTALE AKTIVNOSTI U ZAŠTITI I PROMICANJU PRAVA DJECE

U ovom poglavlju navodimo aktivnosti koje smo tijekom 2025. provodili u cilju zaštite i promocije prava djece. Naveli smo 15 skupova, manifestacija i stručnih tematskih sastanka koje smo samostalno ili u suradnji s drugima organizirali. Tiskane su tri publikacije o dječjim pravima – o dječjim pravima u prometu, pravima djece čiji su roditelji u zatvoru i zaštiti djece u digitalnom dobu. Održali smo 79 izlaganja na stručnim skupovima, a članovi našeg interdisciplinarnog tima objavili su 15 tekstova o pravima djece kao autori ili suautori. Sudjelovali smo u provedbi devet projekata te 17 tematskih sjednica Hrvatskog sabora.

10

10. MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI

Na međunarodnom planu komunicirali smo i surađivali s međunarodnim organizacijama i mrežama organizacija, institucijama i tijelima ili s neovisnim stručnjacima te smo aktivno sudjelovali na više skupova. I tijekom 2025. dio je ovih aktivnosti održan u vidu videokonferencija, virtualnih sastanaka i webinarima te hibridno. Velik broj međunarodnih aktivnosti bio je s mrežama organizacija čiji smo članovi, kao što su ENOC, COPE, Eurochild i drugi. Ured je bio je

domaćin godišnjeg skupa Europske mreže mladih savjetnika ENYA Forum 2025 pod nazivom „Let’s Talk Young, Let’s Talk about Children’s Right to Physical Health“ održanim 1. i 2. srpnja u Jezerčici, te smo koordinirali ovogodišnjim projektom. S djecom, koja su članovi Mreže mladih savjetnika pravobraniteljice za djecu, sudjelovali smo u aktivnostima Platforme EU za sudjelovanje djece (EU Children’s Participation Platform), na kojoj se potiče djecu da budu aktivni građani i zalažu se za razvoj demokratskog društva.

11

11. OSTALE AKTIVNOSTI PODRUČNIH UREDA I SREDIŠNJEG UREDA

U cilju osiguranja dostupnosti Ureda pravobranitelja za djecu djeci i odraslima, osim u središnjem Uredu djelujemo u Osijeku, Rijeci i Splitu. Tijekom 2025. u okviru telefonskog dežurstva ostvareno je 1.182 poziva. Od ukupnog broja prijava, 329 prijava odnosi se na Ured u Osijeku, 269 prijava na Ured u Rijeci te 365 prijava na Ured u Splitu. Najveći broj prijava uredima u Osijeku i Rijeci odnose se na osobna prava dok uredi u Splitu i Zagrebu najviše zaprimaju prijave iz područja obrazovnih prava. Detaljniji prikaz načina rada središnjeg i područnih ureda sa statističkim podacima i aktivnostima prikazan je u cjelovitom Izješću.

12

12. USTROJ I FINACIJSKO POSLOVANJE

Uredom upravlja pravobraniteljica za djecu. Hrvatski je sabor 21. studenoga 2025. donio odluku o izboru Tatjane Katkić Stanić pravobraniteljicom za djecu na mandat od osam godina. Ured ima Službu za stručne poslove i Službu za opće poslove čijim radom upravljaju zamjenice pravobraniteljice. U Uredu su ustrojena 23 radna mjesta državnih službenika. Uz tri državne dužnosnice (pravobraniteljicu i njezine dvije zamjenice) na dan 31. prosinca 2025. u Uredu je bilo zaposleno 20 državnih službenika, a od 1. siječnja 2026. broj zaposlenih službenika smanjio se na 19.

Ured radi na četiri lokacije: u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku. Zbog predstojeće konstrukcijske obnove zgrade, oštećene potresom, u kojoj je dosad bio središnji Ured pravobranitelja za djecu, isti je privremeno preseljen na novu adresu.

Proračun Pravobranitelja za djecu u 2025. godini iznosio je **1.363.595,00** eura te je izvršen u iznosu od **1.280.000,99** eura odnosno **93,87 %**.

13

13. ZAKLJUČAK

I 2025. još je jednom pokazala da sva djeca imaju jednaka prava, ali da, nažalost, još uvijek nemaju iste mogućnosti. Struktura zaprimljenih prijava pokazuje nam da u zaštiti dječjih prava najviše posustajemo u okruženjima u kojima se djeca formiraju – u obrazovnom sustavu i obiteljskom okruženju.

Sustav odgoja i obrazovanja nije jednako dostupan svima. Ta je nejednakost posebno izražajna u području osiguranja predškolskog odgoja i obrazovanja u kojem nedostatni kapaciteti onemogućuju upis djece u vrtiće i provedbu pedagoških standarda. Prijave u osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju ukazuju na slabosti organizacijskih kapaciteta škola, nužno zapošljavanje dodatnih stručnjaka različitih profila koji će učenicima pružiti podršku u izazovima s kojima se susreću u procesu obrazovanja, kao i na potrebu jačanja međuresorne suradnje i kapaciteta stručnjaka sustava odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi za integrirani pristup, brzu razmjenu informacija, ranu procjenu rizika i pravovremene intervencije prilagođene potrebama svakog pojedinog djeteta, uz paralelni rad s roditeljima, razredom i širom zajednicom.

Nasilje među i nad djecom i dalje predstavlja ozbiljan društveni problem i poziva na preispitivanje mjera i promjenu

pristupa. Veliki broj prijava nasilnog i zanemarujućeg ponašanja prema djeci izuzetno nas zabrinjava. Nasilna ponašanja djece sve su kompleksnija, a sustavna podrška izostaje uslijed organizacijskih promjena i nedostatnog osnaživanja stručnjaka za rad s djecom s problemima u ponašanju. Primjena novog Protokola ne smije biti svedena na razmjenu podataka u okviru međuresorne suradnje, već se mora razvijati kroz izradu preventivnih programa sukladno potrebama lokalnih zajednica. U odgojno-obrazovnom sustavu nedostaju i programi jačanja i osposobljavanja djece za prepoznavanje nasilja, na prijavljivanje, na samozaštitu i na traženje pomoći i podrške.

Kontinuirani rast broja djece izdvojene iz vlastite obitelji ukazuje na potrebu jačanja suradnje stručnjaka zdravstva i odgoja i obrazovanja sa sustavom socijalne skrbi u ranoj procjeni rizika, jačanju roditeljskih kompetencija i poduzimanju adekvatnih mjera za zaštitu prava i dobrobiti djece kako bi djeca ostala u vlastitoj obitelji. Da bi se osigurala stvarna zaštita, nužno je ojačati kapacitete županijskih službi HZSR-a kako bi mogle aktivno koordinirati međusektorsku suradnju, pratiti i evaluirati učinke mjera i intervencija i pravovremeno mijenjati neučinkovite prakse.

Sustav socijalne skrbi suočava se i s izazovom nedostatka smještajnih kapaciteta na županijskoj razini usklađenog s potrebama HZSR-a i županijskim socijalnim planovima, zbog čega su djeca često izdvojena u druge sredine što otežava kontakt i stručni rad s roditeljima i prekida ključne socijalne veze. Dodatnu prepreku predstavlja neravnomjerna dostupnost usluga, posebno u ruralnim sredinama, što zahtijeva žurno ekipiranje mobilnih timova za pružanje usluga u zajednici, kao i širenje programa podrške roditeljstvu i drugih usluga Obiteljskog centra primarno djeci i roditeljima u riziku. Bez osiguravanja kontinuirane psihosocijalne pomoći temeljene na znanju o traumi, veće dostupnosti i suradnje stručnjaka za mentalno zdravlje te razvoja i dostupnosti specifičnih programa podrške roditeljstvu i udomiteljstvu, sustav neće moći adekvatno odgovoriti na stvarne potrebe korisnika.

Kao i prethodnih godina, u pravosudnom sustavu najveće prepreke u ostvarivanju dječjih prava prepoznate su u duljini trajanja postupaka, nedostatku odgovarajućeg tretmana za djecu koja sudjeluju u sudskim postupcima, u povredi prava na tajnost podataka i nedostatku informacija o pravima koje imaju u postupku te načinu pristupa pravosuđu i aspektima vođenja postupka. U području zaštite djece od spolnog iskorištavanja i zloupotrebe i dalje uočavamo da se izriču rad za opće dobro i uvjetna osuda kao sankcija za spolne delikte na štetu djece, ne postoji sustavna provjera prethodne osuđivanosti u različitim sustavima, a primjećujemo i odsustvo obvezne i kontinuirane edukacije djece, odgojno-obrazovnih i drugih djelatnika u ovom području.

Posebno ranjive skupine djece, kao što su djeca s teškoćama u razvoju, djeca s problemima u ponašanju, djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djeca pripadnici nacionalnih manjina, djeca u pokretu, djeca u ruralnim sredinama i na otocima – i dalje se suočavaju s preprekama u ostvarivanju pristupa pravima i uslugama u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, primjerenom stanovanju, zdravoj prehrani, zdravstvenim i socijalnim uslugama. Nedostaje im stručne, sustavne i kontinuirane podrške prilagođene njihovim potrebama te besplatne izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, kulturne i sportske aktivnosti dostupne na razini lokalne zajednice.

U ostvarivanju zdravstvenih prava i dalje je izražen problem nedostupnosti zdravstvene zaštite, što je posebno vidljivo u nedostatku pedijataru u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i nedostatnim kapacitetima za ostvarivanje stručne podrške za djecu i mlade s poteškoćama mentalnog zdravlja.

Podaci o stradavanju djece u prometnim nesrećama još uvijek pokazuju na veliku ugroženost djece u prometu. Posebno su zabrinjavajući podaci o ozbiljnim ozljedama djece uslijed vožnje električnim romobilom na što smo posebno upozoravali tijekom 2025. Uz razvoj prometne kulture i edukacije, potrebno je poboljšati cestovnu infrastrukturu i povećati sigurnosne uvjete prijevoza za djecu u svim vrstama prometa, uz snažnije sankcioniranje počinitelja prekršaja.

Rastući troškovi života (režije, hrana, obrazovanje, zdravstvena skrb), posebno utječu na socijalno ugrožene obitelji. I dalje ne uočavamo razvoj i implementaciju mjera u području socijalnog stanovanja za obitelji i djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, kao ni za djecu koja izlaze iz sustava socijalne skrbi. Unatoč najavama nisu predstavljene niti donesene izmjene u sustavu dječjeg doplatka koji bi osigurao novčanu potporu za svako dijete. Naglašavamo da EU jamstvo za svako dijete predstavlja dodatnu priliku da se razvije integrirani skup mjera i politika usmjerenih djeci, prevenira i ukloni brojne izvore nejednakosti među djecom. Nadogradnja Nacionalnog akcijskog plana u idućem razdoblju zahtijeva prijelaz s općenitih mjera na izravno ciljane intervencije koje osiguravaju da nitko nije izostavljen, a prioritete je važno usmjeriti na maksimalnu iskoristivost ESF+ fonda i smanjenje nejednakosti.

U medijskim izvještajima i objavama na društvenim mrežama često uočavamo kršenje prava na zaštitu privatnosti i

dostojanstva djeteta. Medijski izvještaji, posebice o nasilničkim ponašanjima, nerijetko su ispunjeni neprimjerenim opisima i prikazima djece zbog čega smo kontinuirano upućivali preporuke i javne apele.

U 2025. uputili smo 35 preporuka, upozorenja i priopćenja, no u cijelosti je prihvaćeno samo deset preporuka, dok je pet djelomično prihvaćeno, a pet primljeno na znanje. Ostvarili smo 35 normativnih aktivnosti, dok smo kroz pojedine propise uputili 134 konkretna prijedloga zaštite i unaprjeđenja položaja djece, od kojih je samo 24 je prihvaćeno (18%), dok čak njih 54 nije prihvaćeno (40%). Smatramo da ovi podaci posebno trebaju zabrinuti Hrvatski sabor kao zakonodavno tijelo, ujedno i tijelo koje imenuje pravobranitelja za djecu, jer pokazuju na manjak stvarnog interesa sustava da preispitaju kako normativni okvir tako i postupanja dionika u postupcima ostvarivanja dječjih prava. Ovo, dakle, otvara pitanje je li najbolji interes djeteta zaista u fokusu nacionalnih javnih politika.

Takav pristup posebno je vidljiv u području zaštite djece u digitalnom okruženju, u kojem unatoč angažmanu stručnjaka i dovršenom procesu pripreme Nacionalnog programa za djecu i mlade u digitalnom okruženju za razdoblje od 2024. do 2026., on nije donesen. Posebno zabrinjava da u području s izravnim (negativnim) posljedicama za mentalno zdravlje i dobrobit djece, ne postoji strateški okvir niti pristup za zaštitu i edukaciju djece o digitalnom okruženju.

O ovim i drugim temama intenzivno ćemo nastaviti raditi s djecom i mladima unutar naših savjetničkih tijela Mreža mladih savjetnika i Foruma mladih 16+, uz kreiranje platforme za uključivanje djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi i djece s problemima u ponašanju i/ili sukobu sa zakonom.

Na temelju pokazatelja ovoga izvješća, naše će se aktivnosti, stoga, intenzivirati u području prevencije i suzbijanja svih oblika nasilja među i nad djecom, povećanju digitalne sigurnosti djece i mladih – uz javne kampanje i suradnju s različitim dionicima, unaprjeđenje zaštite mentalnog zdravlja, prevenciju siromaštva i socijalne isključenosti, između ostalog kroz zagovaranje uvođenja besplatnih obroka za sve učenike te prilagodbu pravosuđa kroz uspostavu Barnahus modela.

Ostvarenje naših ciljeva bit će moguće uz institucionalnu potporu i dijalog, suradnju s civilnim društvom te snažnije uključivanje roditelja i djece. Najbolji interes djeteta ne mora biti prioritetni cilj svih odluka politika i mjera koje donosi Hrvatski sabor, ali svakako mora biti srž i polazište svake odluke. Uzimajući u obzir strateške ciljeve Europske unije vezane uz osnaživanje prava djece i obitelji s djecom, ne smijemo se ograničiti samo na domenu socijalnih politika. Istinsko osnaživanje događa se kroz integrirane razvojne i obrazovne politike te osiguranje održivosti prethodno započetih procesa. Nužno je da u donošenju takvih odluka promišljamo o tome kako će ona utjecati na djecu, ne samo u budućnosti nego već sada.